

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

VAN SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2024 YILI SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	9
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	10
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	10
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	11
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	12
7. DENETİM BULGULARI	12
8. EKLER	59

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	5
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	6
Tablo 7: VASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket	7
Tablo 8: 2021-2024 Yılları Arası Avukatlık Vekâlet Ücretleri	15
Tablo 9: 2024 Yılı Avukatlık Vekâlet Ücretleri	16
Tablo 10: Aktarılmayan Çevre Temizlik Vergisi ve Gecikme Zamları	17
Tablo 11: %2'den Fazla Muafiyet Uygulanan Bazı Yapım İşleri	20
Tablo 12: Standart Su Denge Tablosu Verileri	29
Tablo 13: Sayıştay İnfaz İzleme ve Takip Sistemi İlam Bilgileri	37
Tablo 14: VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Bütçe Tahminlerine Göre Personel Gider Analizi	39
Tablo 15: VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Bütçe Gerçekleşmelerine Göre Personel Gider Analizi	39
Tablo 16: Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'nin Vadesi Geçmiş Vergi ve SGK Borçları	41
Tablo 17: Edremit Atık Su Arıtma Tesisinde Arıtılan ve Faturalandırılan Su Miktarları	43

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
ÇTV	Çevre Temizlik Vergisi
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TL	Türk Lirası
TÜM BEL-SEN	Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası
VASKİ	Van Su ve Kanalizasyon İdaresi

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının Kullanılmaması
2. Dağıtımı Yapılmayan Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin Üçüncü Bütçe Yılı Sonunda Gelir Kaydedilmemesi
3. Dağıtımı Yapılmayan Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin %5'lik Kısımının Bütçeye Gelir Kaydedilmemesi

B. Diğer Bulgular

1. Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması
2. Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması
3. Bütün Riskler Sigorta Poliçelerinde Muafiyet Oranlarının Hatalı Uygulanması
4. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması
5. Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması
6. Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması
7. İçme Suyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebeple Gelir Kaybı Yaşanması
8. Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması
9. Bazı Ödeme Emri Belgelerinde Harcama Yetkilisi, Gerçekleştirme Görevlisi ve Muhasebe Yetkilisinin İmzalarının Olmaması
10. Genel Müdürlük Makamı Dışında Temsil ve Tanıtma Bütçesi Konulması
11. Kesinleşen Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi
12. Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

13. Hizmet Alım Sözleşmesinden Doğan Borçların Düzenli ve Tam Ödenmemesi
14. Atık Su Arıtma Tesisinde Arıtılan ve Faturalandırılan Su Miktarları Arasında Uyumsuzluk Bulunması
15. Başka Bir Abonelikten Borcu Olan Bazı Abonelere Yeni Abonelik Tesis Edilmesi
16. Taşınmaz İcmal Cetvel ve Formlarının Hazırlanmaması
17. Güvence Bedellerinin Güncellenmesinden Doğan Farkların Bütçe Gideri Olarak Kaydedilmesi
18. İdarenin Talebiyle Şirket Üzerinden Yapılan Personel Alımlarının Türkiye İş Kurumuna Bildirilmemesi
19. Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilenin Dışındaki Konularla İlgili Hükümlerin Konulması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Van Su ve Kanalizasyon İdaresi (VASKİ) Genel Müdürlüğü, Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarih ve 2014/6072 sayılı kararı ile kurulmuştur. VASKİ, Van Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

2014/6072 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın Resmî Gazete'de yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Van Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler VASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre Van Büyükşehir Belediyesi'ne bağlı idare olan VASKİ mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *“Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.”* hükmü gereğince VASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının (Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün) yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Van Büyükşehir Belediye Meclisi, VASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Van Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı

Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile genel müdür yardımcılarında hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler. Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

Daire başkanları, teftiş ve kontrol kurulu başkanı ve 1'inci hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve büyükşehir belediye başkanının onayı ile müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile Su ve Kanalizasyon İdaresinin diğer personeli genel müdür tarafından atanmaktadır.

VASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanun'un 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

VASKİ Genel Müdürlüğünde çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'ncü maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı KHK kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

VASKİ hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	805	148
Sözleşmeli Personel	-	86
Kadrolu İşçi	387	53
Geçici İşçi	-	-
Toplam	1192	287
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	714

VASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu toplam 1 şirket bulunmaktadır.

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 4'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Buna göre VASKİ bağlı idare olarak Van Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulduğundan mahalli idare olup 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nda yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

VASKİ'nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

E-Kod1	Giderin Türü	Geçen Yıldan Devreden Ödenek (TL)	Bütçe İle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen / Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	256.088.000,00	39.345.548,28	295.433.548,28	286.983.551,40	8.449.996,88	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	32.541.000,00	6.040.322,38	38.581.322,38	37.395.028,17	1.186.294,21	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	1.472.680.000,00	176.640.882,49	1.649.320.882,49	1.505.927.094,87	143.393.787,62	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	70.400.000,00	218.341.032,09	288.741.032,09	288.741.032,09	0,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	1.542.254.200,00	-175.292.770,03	1.366.961.429,97	241.853.856,24	1.125.107.573,73	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	3.000.000,00	-3.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	262.936.800,00	-262.075.015,21	861.784,79	0,00	861.784,79	0,00
Toplam		0,00	3.640.000.000,00	0,00	3.640.000.000,00	2.360.900.562,77	1.279.099.437,23	0,00

VASKİ'nin 2024 mali yılı bütçesi ile 3.640.000.000,00 TL ödenek öngörülmüş olup yıl

içinde 2.360.900.562,77 TL bütçe gideri yapılmış ve 1.279.099.437,23 TL ödenek iptal edilmiştir. 2024 mali yılında bütçe açığı oluşmamıştır.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.110.200.000,00	897.816.292,22	77.702.487,23	820.113.804,99	38,86
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	219.000.000,00	5.011.903,49	0,00	5.011.903,49	2,29
05- Diğer Gelirler	704.800.000,00	666.252.638,87	2.960.757,23	663.291.881,64	94,11
06- Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08-Alacaklardan Tahsilat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09- Red ve İadeler	-34.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	3.000.000.000,00	1.569.080.834,58	80.663.244,46	1.488.417.590,12	49,61

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %49,61 seviyesinde gerçekleşmiştir. Diğer gelirler (%94,11) beklenenin biraz altında gerçekleşirken, diğer gelir kalemleri beklenenin çok altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) Tutar (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	256.088.000,00	286.983.551,40	112,06
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	32.541.000,00	37.395.028,17	114,92
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	1.472.680.000,00	1.505.927.094,87	102,26
04- Faiz Gideri	70.400.000,00	288.741.032,09	410,14
05- Cari Transferler	50.000,00	0,00	0,00
06- Sermaye Giderleri	1.542.254.200,00	241.853.856,24	15,68
07- Sermaye Transferleri	50.000,00	0,00	0,00
08- Borç Verme	3.000.000,00	0,00	0,00
09- Yedek Ödenekler	262.936.800,00	0,00	0,00

Toplam	3.640.000.000,00	2.360.900.562,77	64,86
---------------	-------------------------	-------------------------	--------------

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %64,86 seviyesinde gerçekleşmiştir. Faiz giderleri, sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, personel giderleri ile mal ve hizmet alım giderleri beklenenin üstünde gerçekleşirken, diğer gider kalemleri beklenenin altında gerçekleşmiştir.

VASKİ'nin bütçe gelirleri ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	297.642.360,73	552.334.165,17	897.816.292,22	85,57	62,55
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	8.883.119,95	2.008.616,85	5.011.903,49	-77,39	149,52
Diğer Gelirler	218.878.764,91	360.082.512,04	666.252.638,87	64,51	85,03
Sermaye Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	525.404.245,59	914.425.294,06	1.569.080.834,58	74,04	71,59
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	10.588.932,53	37.834.717,60	80.663.244,46	257,30	113,20
Net Toplam	514.815.313,06	876.590.576,46	1.488.417.590,12	70,27	69,80

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında gelirler bir önceki yıla göre 611.827.013,66 TL'lik (%69,80) artış göstermiştir. Bu çerçevede; alınan bağış ve yardım ile özel gelirlerde 3.003.286,64 TL (%149,52), diğer gelirlerde 306.170.126,83 TL (%85,03) ve teşebbüs ve mülkiyet gelirlerinde 345.482.127,05 TL (%62,55) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	55.490.666,64	139.358.262,24	286.983.551,40	151,14	105,93

SGK Devlet Prim Giderleri	9.147.582,37	17.614.848,36	37.395.028,17	92,56	112,29
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	525.034.449,96	840.166.910,72	1.505.927.094,87	60,02	79,24
Faiz Giderleri	30.970.932,17	69.487.037,14	288.741.032,09	124,36	315,53
Cari Transferler	454.060,40	0,00	0,00	-100,00	0,00
Sermaye Giderleri	113.333.354,74	213.665.638,31	241.853.856,24	88,53	13,19
Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam	734.431.046,28	1.280.292.696,77	2.360.900.562,77	74,32	84,40

VASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre 1.080.607.866,00 TL (%84,40) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; faiz giderlerinde 219.253.994,95 TL (%315,53), sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderlerinde 19.780.179,81 TL (%112,29), personel giderlerinde 147.625.289,16 TL (%105,93) ve mal ve hizmet alım giderlerinde 665.760.184,15 TL (%79,24) tutarlarındaki artışlar toplam artış üzerinde belirleyici olmuştur.

Faaliyet Sonuçları Tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın VASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı Faaliyet Gideri 2.066.529.656,01 TL, Faaliyet Geliri 1.603.541.581,02 TL, Enflasyon Düzeltmesi 2.893.277.832,15 TL olup Dönem Olumlu Faaliyet Sonucu ise 2.430.289.757,16 TL olarak gerçekleşmiştir.

VASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu Şirket hakkındaki bilgiler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: VASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	VASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ	1.000.000,00	1.000.000,00	100

İdarenin dolaylı olarak hissedarı olduğu bir şirket bulunmamaktadır.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

VASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

1.4.2. Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- a) Mizan cetveli
- b) Temel mali tablolar
 - 1) Bilanço
 - 2) Faaliyet sonuçları tablosu
 - 3) Nakit akış tablosu
- c) Diğer mali tablolar
 - 1) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
 - 2) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
 - 3) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
 - 4) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu

- 5) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 6) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- 7) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- 8) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- 9) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- 10) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

1.4.3. Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmassından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların

önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İç kontrol sistemi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu’nun beşinci kısmında düzenlenmiştir. İç kontrol, idarenin amaçlarına, belirlenmiş politikalara ve mevzuata uygun olarak faaliyetlerin etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde yürütülmesini, varlık ve kaynakların korunmasını, muhasebe kayıtlarının doğru ve tam olarak tutulmasını, malî bilgi ve yönetim bilgisinin zamanında ve güvenilir olarak üretilmesini sağlamak üzere idare tarafından oluşturulan organizasyon, yöntem ve süreçler ile iç denetimi kapsayan malî ve diğer kontroller bütünüdür.

Görev ve yetkileri çerçevesinde, malî yönetim ve kontrol süreçlerine ilişkin standartlar ve yöntemler Hazine ve Maliye Bakanlığınca, iç denetime ilişkin standartlar ve yöntemler ise İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından belirlenir, geliştirilir ve uyumlaştırılır. Bunlar ayrıca, sistemlerin koordinasyonunu sağlar ve kamu idarelerine rehberlik hizmeti verir.

VASKİ Genel Müdürlüğünce iç kontrol sisteminin kurulması ve uygulanması kapsamında yapılan incelemeler sonucunda iç kontrol sistemleri ile ilgili tespitler aşağıda kısaca belirtilmiştir.

Kontrol Ortamı Standartları

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir. İdarede “Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri” ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir. Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur.

Risk Değerlendirme Standartları

Stratejik plan zamanında yayımlanmış ve içerik açısından mevzuata uygundur. İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır. İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiştir. Bu sebeple risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamaktadır.

Kontrol Faaliyetleri Standartları

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur. İdare tarafından yetki devri yapılmasını gerektiren bir husus bulunmamaktadır. İdarede yapılan görevlendirmelerde bunları farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur. İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir. Ön mali kontrol sistemi ilgili mevzuata uygun olarak kurulmuştur. Kamu idaresinin Ön Mali Kontrol İşlem Yönergesi mevcuttur.

Bilgi ve İletişim Standartları

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır. İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İzleme Standartları

İç kontrol sisteminin kurum personeli tarafından tam olarak benimsenmemesi nedeniyle değerlendirilmemektedir. Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. Bu nedenle iç kontrol sistemine ilişkin denetim çalışması mevcut değildir.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının Kullanılmaması

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılının Aralık ayının 15’inde yapılan memur maaş ödemelerinde, 2025 yılının 01-14 Ocak tarihine karşılık gelen kısmı için 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının kullanılmayıp tamamının 630 Giderler Hesabı kullanılarak muhasebeleştirildiği tespit edilmiştir.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği’nin “Temel Kavramlar” başlıklı 5’inci maddesinde dönemsellik ilkesi; kamu idarelerinin faaliyetlerinin, belirli dönemlerde raporlanması ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanması olarak ifade edilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına ilişkin işlemlerin açıklandığı 131’inci maddesinde; dönemsellik ilkesi gereği Aralık ayının 15’inde yapılan maaş ve ücret ödemelerinin ertesi yılın 01-14 Ocak dönemine karşılık gelen tutarlarının bu hesapta izleneceği, yeni mali yılda bu tutarların, düzenlenecek ödeme emri ile bütçe giderleri hesabına aktarılacağı ve yeni yıl bütçesi ödeneklerinden karşılanacağından, avans olarak verildiği yıldan herhangi bir ödenek devri yapılmayacağı hüküm altına alınmıştır. Aynı Yönetmelik’in 132’nci maddesinde ise, 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının işleyişi ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.

Konuyla ilgili olarak VASKİ Genel Müdürlüğü’nün 2024 yılı mali işlemlerinin incelenmesi sonucunda; Aralık ayının 15’inde yapılan memur maaş ödemelerinin tümünün ilgili yılın faaliyet gideri olarak kaydedildiği ve 2025 yılının 01-14 Ocak dönemine ait olan kısmının 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabına kaydedilmediği tespit edilmiştir. Ancak yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre 2025 yılının 01–14 Ocak dönemine karşılık gelen maaş ödemelerinin, 162 no.lu hesapta izlenmesi ve bir sonraki yılda bu tutarların bütçe giderleri hesabına aktarılması gerekmektedir.

Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup 2026 yılının 01-14 Ocak tarihine karşılık gelen kısmı için 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabının kullanılmaya başlanacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin 2024 yılı mali tablolarında 162 Bütçe Dışı Avans ve Krediler Hesabı 4.582.260,35 TL eksik, 630 Giderler Hesabı ise aynı tutar kadar fazla gözükmektedir. Mali tabloların doğru ve güvenilir bilgi sunmasını teminen muhasebe işlemlerinin mevzuata uygun olarak yapılması gerekmektedir.

BULGU 2: Dağıtımı Yapılmayan Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin Üçüncü Bütçe Yılı Sonunda Gelir Kaydedilmemesi

Emanetler hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan avukatlık vekâlet ücretlerinin 2024 yılı sonu itibarıyla bütçeye gelir kaydedilmediği görülmüştür.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun “Avukatlık ücretinin dağıtımı” başlıklı 82’nci maddesinde; “*Belediye lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinin; avukatlara (49 uncu maddeye göre çalıştırılanlar dâhil) ve hukuk servisinde fiilen görev yapan memurlara dağıtımı hakkında 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yolu ile uygulanır.*” denilmektedir.

659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin KHK’nın 18’inci maddesinde ise; 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekâlet Hakkında Kanun’un yürürlükten kaldırıldığı, diğer mevzuatta 1389 sayılı Kanun’a yapılan atıfların bu KHK’ya yapılmış sayılacağı belirtilmiştir. Bu doğrultuda 659 sayılı KHK’da yer alan hükümlerin hem belediyeler hem de belediye bağlı idareleri olan su ve kanalizasyon idarelerinde uygulanacağı aşikârdır. Aynı KHK’nın 14’üncü maddesinde vekâlet ücretine hükmedilmesi ve dağıtılmasına ilişkin hususlar düzenlenmiş; bu KHK’ya dayanılarak hazırlanan Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile de vekâlet ücretinin dağıtımına ilişkin usul ve esaslar tespit edilmiştir.

Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in 4’üncü maddesinde; idareler lehine karara bağlanan ve tahsil edilen vekâlet ücretleri, dava ve icra takibini yapan hukuk biriminin bağlı olduğu idarenin merkez muhasebe birimi nezdinde açılan bir emanet hesabında toplanacağı belirtilmiş ve 6’ncı maddesinde de ödenecek vekâlet ücretinin limiti ve dağıtım şekli gösterilmiştir.

Aynı Yönetmelik’in “Bütçeye gelir kaydedilmesi” başlıklı 8’inci maddesinde ise emanet hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan vekâlet ücretlerinin tahsilini takip eden üçüncü bütçe yılının sonunda gelir kaydedileceği hüküm altına alınmıştır.

2021-2024 yılları arasında VASKİ Genel Müdürlüğü vekâlet ücretlerinin tahsil, dağıtım ve devir tutarları incelendiğinde; anılan yıllar arasında tahsil edilen vekâlet ücretlerinin, dağıtımı yapılan vekâlet ücretlerinden fazla olduğu ve dolayısıyla geçmiş yıllar vekâlet

ücretlerine ihtiyaç duyulmadığı görülmüştür. Nitekim bu durum bir sonraki yıla devreden avukatlık vekâlet ücretlerinin yıllar itibarıyla artmasından da net olarak anlaşılmaktadır. Bununla beraber Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in yukarıda yer verilen hükmü uyarınca emanet hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan vekâlet ücretlerinin tahsilini takip eden üçüncü bütçe yılının sonunda gelir kaydedilmesi gerekmektedir. Yapılan incelemede, 2021 yılından devredip üçüncü bütçe yılı olan 2024 yılı sonu itibarıyla dağıtımı yapılmayan ve 333.03.01.00.00- Normal İcra Kesintisi detay kodunda emanet hesapta izlenen 1.827.830,13 TL'nin bütçeye gelir kaydedilmediği görülmüştür.

Tablo 8: 2021-2024 Yılları Arası Avukatlık Vekâlet Ücretleri

Yıl	Önceki Yılda Devir (TL)	Yıl İçi Tahsilat (TL)	Yıl Sonu Toplam (TL)	Yıl İçinde Ödenen (Dağıtılan) (TL)	Sonraki Yıla Devreden (Dağıtılmayan) (TL)
2021	941.898,74	1.082.202,24	2.024.100,98	196.270,85	<u>1.827.830,13</u>
2022	1.827.830,13	9.813.914,14	11.641.744,27	3.281.422,15	8.360.322,12
2023	8.360.322,12	7.642.469,54	16.002.791,66	4.140.933,39	11.861.858,27
2024	11.861.858,27	2.662.009,19	14.523.867,46	1.751.594,31	12.772.273,15

Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup emanetler hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan avukatlık vekâlet ücretlerinin 2025 yılı sonu itibarıyla bütçeye gelir kaydedileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; emanet hesabında toplanan ve dağıtımı yapılamayan vekâlet ücretlerinin tahsilini takip eden üçüncü bütçe yılı sonunda gelir kaydedilmemesi neticesinde, 2024 yılı mali tablolarında 333 Emanetler Hesabı 1.827.830,13 TL fazla, 600 Gelirler Hesabı ise aynı tutar kadar eksik görünmektedir.

BULGU 3: Dağıtımı Yapılmayan Avukatlık Vekâlet Ücretlerinin %5'lik Kısımının Bütçeye Gelir Kaydedilmemesi

İdare lehine sonuçlanan davalara ilişkin tahsil edilen ve dağıtımı yapılmayan avukatlık vekâlet ücretlerinden %5'lik kısmın bütçeye gelir kaydedilmediği görülmüştür.

659 sayılı KHK'nın vekâlet ücretinin dağıtımına ilişkin "Davalardaki temsilin niteliği ve vekâlet ücretine hükmedilmesi ve dağıtımı" başlıklı 14'üncü maddesine göre; avukatlık vekâlet ücretinin %55'inin dava veya icra dosyasını takip eden hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü veya avukata; %40'ının dağıtımın yapıldığı yıl içerisinde altı aydan fazla süreyle hukuk biriminde fiilen görev yapmış olmak şartıyla hukuk birim amiri, hukuk müşaviri, muhakemat müdürü ve avukatlara eşit olarak ödeneceği ifade edilmiştir.

659 sayılı KHK'nın 16'ncı maddesine dayanılarak çıkarılan Vekâlet Ücretlerinin Dağıtımına Dair Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ödenecek vekalet ücretinin limiti ve dağıtım şekli" başlıklı 6'ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre, dağıtımı yapılmayan %5'lik kısmın ise muhasebe birimlerinde Hazineye (Belediye ve bağlı idareleri için bütçeye) gelir kaydedilmesi gerekmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 yılı mali kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde; 333.03.01.00.00- Normal İcra Kesintisi detay kodunda emanet hesapta izlenen avukatlık vekâlet ücretlerinden, dağıtımı yapılmayan %5'lik kısma tekabül eden 726.193,37 TL'nin 2024 yılında İdare bütçesine gelir kaydedilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 9: 2024 Yılı Avukatlık Vekâlet Ücretleri

Önceki Yılda Devir (TL) (A)	Yıl İçi Tahsilat (TL) (B)	Yıl Sonu Toplam (TL) (C)=A+B	Dağıtımı Yapılmayan ve Bütçeye Gelir Kaydedilmesi Gereken %5'lik Tutar (TL) (D)= C*0,05
11.861.858,27	2.662.009,19	14.523.867,46	726.193,37

Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup bundan böyle İdare lehine sonuçlanan davalara ilişkin tahsil edilen ve dağıtımı yapılmayan avukatlık vekâlet ücretlerinden %5'lik kısmın bütçeye gelir kaydedileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; İdare lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil olunan vekâlet ücretlerinden %5'lik kısmın muhasebe birimince bütçeye gelir kaydedilmemesi neticesinde, 333 Emanetler Hesabı 726.193,37 TL fazla, 600 Gelirler Hesabı ise aynı tutar kadar eksik görünmektedir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil edilen çevre temizlik vergileri (ÇTV) ile bu vergilerin zamanında ödenmemesi nedeniyle tahsil edilen gecikme zamlarının ilgili ilçe belediyeleri ve Van Büyükşehir Belediyesine zamanında aktarılmadığı görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinin birinci fıkrasında; belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların ÇTV'ye tabi olduğu belirtilmiştir. Aynı maddenin dokuzuncu ve onuncu fıkralarında ise; su ve kanalizasyon idarelerinin, büyükşehir dâhilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği ÇTV ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödemesi gerektiği, tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği belirtilmiştir.

Konuyla ilgili olarak VASKİ Genel Müdürlüğü mali kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde; detayı aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, 79.840.620,18 TL'si ÇTV, 5.368.353,30 TL'si ise gecikme zammı olmak üzere toplam 85.208.973,48 TL'lik tutarın ilgili belediyelere aktarılmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10: Aktarılmayan Çevre Temizlik Vergisi ve Gecikme Zamları

Sıra No	Belediye Adı	ÇTV Tutarı (TL)	ÇTV Gecikme Zammı (TL)	Toplam (TL)
1	İpekyolu Belediyesi	43.674.638,58	2.305.286,75	45.979.925,33
2	Edremit Belediyesi	8.381.269,63	661.181,72	9.042.451,35
3	Tuşba Belediyesi	5.173.661,46	685.544,07	5.859.205,53
4	Erciş Belediyesi	9.921.329,95	781.575,61	10.702.905,56

5	Gürpınar Belediyesi	10.003,52	4.259,23	14.262,75
6	Gevaş Belediyesi	477.470,81	45.416,01	522.886,82
7	Muradiye Belediyesi	1.348.110,32	98.799,64	1.446.909,96
8	Çaldıran Belediyesi	857.592,57	79.740,18	937.332,75
9	Özalp Belediyesi	660.945,94	49.973,51	710.919,45
10	Çatak Belediyesi	14.936,78	6.102,75	21.039,53
11	Başkale Belediyesi	528.508,22	51.147,43	579.655,65
12	Saray Belediyesi	177.955,10	24.370,74	202.325,84
13	Bahçesaray Belediyesi	248.146,84	27.552,51	275.699,35
14	Van Büyükşehir Belediyesi	8.366.050,46	547.403,15	8.913.453,61
TOPLAM		79.840.620,18	5.368.353,30	85.208.973,48

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; İdare gelirlerinin yeterli olmayışı nedeniyle sadece zorunlu giderlerin karşılanabildiği ve gelirlerin artırılması ile birlikte ÇTV ile gecikme zamlarının ilgili belediyelere aktarılmasının sağlanacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin herhangi bir ek mali külfete muhatap olmaması adına, konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği ÇTV ile gecikme zamlarının ilgili ilçe belediyeleri ve Büyükşehir Belediyesine mevzuatta belirtilen süre zarfında aktarılması gerekmektedir.

BULGU 2: Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca ayrılan çevre katkı paylarının Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 18'inci maddesinde; çevre kirliliğinin önlenmesi, çevrenin iyileştirilmesi ve çevre ile ilgili yatırımların desteklenmesi amacıyla Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesine gelir kaydedilmek üzere büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edilen su ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedellerinin % 1'inin çevre katkı payı olarak ayrılması ve bu tutarların en geç ertesi ayın on beşine kadar ilgili mal saymanlıkları hesaplarına aktarılması gerektiği; söz konusu gelirin tahsili ve bütçede öngörülen ödeneklerin kullanımı ile ilgili usul ve esasların Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği ve bu gelirin tahsilatında 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

Yukarıdaki madde hükmüne dayanılarak hazırlanan ve 03.04.2007 tarih ve 26482 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Çevre Gelirlerinin Takip ve Tahsili ile Tahsilat Karşılığı Öngörülen Ödeneğin Kullanımı Hakkında Yönetmelik’in “Çevre gelirlerinin tahsili” başlıklı 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde; “*Büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerince; çevre temizlik vergisi, katma değer vergisi dâhil her türlü vergi ve cezadan arındırılmış net metreküp karşılığı su bedeli ve kullanılmış suları uzaklaştırma bedeli olarak tahsil edilen meblağın yüzde biri oranındaki tutar en geç ertesi ayın onbeşine kadar büyükşehir belediyesinin bulunduğu mahaldeki ilgili muhasebe birimi hesaplarına aktarılır ve bütçeye gelir kaydedilir. Büyükşehir belediyelerince ilgili muhasebe birimine yatırılan tutarı gösteren alındı belgesi, tutarın yatırıldığı ayın sonuna kadar ilgili büyükşehir belediyesince Bakanlığa gönderilir.*” denilmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğü mali tabloları üzerinde yapılan incelemelerde; Bakanlığa aktarılması gereken ve 362.02.01.01.00 no.lu hesapta kayıtlı olan toplam 16.457.554,13 TL tutarındaki çevre katkı payının 2024 yılı itibarıyla anılan Bakanlığa gönderilmediği tespit edilmiştir.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; İdare gelirlerinin yeterli olmayışı nedeniyle sadece zorunlu giderlerin karşılanabildiği ve gelirlerin artırılması ile birlikte çevre katkı paylarının ilgili Bakanlığa aktarılmasının sağlanacağı belirtilmiştir.

Bu itibarla; 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca ayrılan çevre katkı paylarının herhangi bir ek mali külfete sebep olunmaması açısından mevzuatta belirtilen süre içerisinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına aktarılması gerekmektedir.

BULGU 3: Bütün Riskler Sigorta Poliçelerinde Muafiyet Oranlarının Hatalı Uygulanması

İdare tarafından gerçekleştirilen çeşitli yapım işlerinde yükleniciler tarafından yaptırılan bütün riskler (all risk) sigorta poliçelerinde bazı risk kalemlerine %2’den fazla muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi’nin “İş ve işyerlerinin korunması ve sigortalanması” başlıklı 9’uncu maddesinin üçüncü fıkrasında; sigorta poliçesinde tüm riskler için

uygulanabilecek muafiyet oranının azami %2 olduğu; deprem, sel, su baskını, toprak kayması ve terör riskleri için uygulanabilecek koasürans oranının azami %20 olduğu; bunun dışında kalan riskler için koasürans uygulanmayacağı, muafiyet ve koasürans kısmına isabet eden hasarların karşılanması yüklenicinin sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılında ihale edilen ve sözleşmeye bağlanan yapım işlerine ilişkin sigorta poliçelerinin incelenmesi neticesinde; yükleniciler tarafından yaptırılan inşaat sigortası poliçelerinde, ayrıntıları aşağıdaki tabloda yer alan, bazı risk unsurlarına mevzuatta belirtilen %2 sınırından daha fazla muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir.

Bütün riskler sigorta poliçelerinde, Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nde belirtilen uygulanabilecek azami muafiyet oranlarının üzerinde oranlar belirlenmiş olması yüklenicinin sorumluluğunu ortadan kaldırmamakta; ancak yüklenici tarafından bizzat karşılanması gereken kısmın artmasına sebebiyet vererek İdarenin karşılaşılabileceği riski yükseltmektedir.

Tablo 11: %2'den Fazla Muafiyet Uygulanan Bazı Yapım İşleri

Sıra No	İhale Adı	Muafiyet Kalemleri ve Oranları
1	Van İli Erciş İlçesi Yukarı Işıklı Terfi Merkezinde Bina Onarımı Trafo ve Jeneratör Yapım İşİ	- Kazık/İksa/Ankraj İşleri Hasarları teminat harici, -Yatay/Dikey Taşıma, Vinçle Kaldırma, Test Hasarları asgari 10.000 USD %20'si, - Diğer Tabiat Olayları, Bakım, Yangın, Hırsızlık asgari 7.500 USD %10'u, - Diğer Hasarlarda asgari 5.000 USD %10'u, - 3. Şahıs MM asgari 1.500 USD %10'u.
2	Van İli Gürpınar ve Gevaş İlçeleri Muhtelif Mahallelerde 4. Etap İçmesuyu Hattı Yapım İşİ	-Diğer Kazık/İksa/Ankraj İşleri %10'u, - Diğer Doğal Afetler, Bakım, Yangın, Hırsızlık %10'u, Diğer Hasarlarda %10'u, - 3. Şahıs MM %10'u.
3	Van İli Özalp ve Saray İlçeleri Muhtelif Mahallelerde 4. Etap İçmesuyu Hattı Yapım İşİ	-Diğer Kazık/İksa/Ankraj İşleri %10'u, - Diğer Doğal Afetler, Bakım, Yangın, Hırsızlık %10'u, Diğer Hasarlarda %10'u, - 3. Şahıs MM %10'u.
4	Van İli Erciş, Muradiye ve Çaldıran İlçeleri Muhtelif Mahallelerde 4. Etap İçmesuyu Hattı Yapım İşİ	-Diğer Tabiat Olayları Hasarlarında minimum 5.000 USD %10'u, -Yangın/Test/Bakım Hasarlarında minimum 7.500 USD %10'u, -Hırsızlık minimum 10.000 USD %10'u, -3. Şahıs MM %10'u, -Diğer Hasarlarda %10'u.
5	Van İli Başkale İlçesi Muhtelif Mahallelerde 4. Etap İçmesuyu Hattı Yapım İşİ	-Diğer Tabiat Olayları/Bakım Devresi/Hırsızlık minimum 3.500 USD %10'u, - Diğer Hasarlar minimum 3.500 USD %10'u, - 3. Şahıs MM minimum 750 USD %10'u.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin ilgili maddesi gereği bütün riskler sigorta poliçelerindeki risk kalemlerine %2'den fazla muafiyet uygulanmaması hususunda daha hassas ve dikkatli davranılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak, istenmeyen risk unsurlarının gerçekleşmesi durumunda sigortacı, sigortalı, İdare ve üçüncü kişiler arasında oluşabilecek hukuki ve mali ihtilafların önüne geçmek adına yapım işlerine ait inşaat sigortalarında %2'den fazla muafiyet oranı belirlenmemesi gerekmektedir.

BULGU 4: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle yüksek miktarda birikmiş yıllık izin süresi bulunan kişilerin olduğu tespit edilmiştir.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde şartları taşıyan işçilere yıllık ücretli izin verileceği ve bu izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 59'uncu maddesinde ise iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği belirtilmiştir.

Aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlere ilişkin çeşitli hususların Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği hüküm altına alınmış, bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

4857 sayılı Kanun'un 103'üncü maddesinde hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya yukarıda belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran

işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk Lirası (2024 yılında 2.666,00 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı tarafından yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 ve 2024/7 sayılı genelgelerde de; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti esas alınarak hesaplanmaktadır. Bu ise söz konusu işçiye yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Bununla birlikte, anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemelerde İdarede görev alan kadrolu 62 işçiden; 17'sinin 100 ile 200 gün arasında, 14'ünün 201 ile 300 gün arasında, 16'sının 301 ile 400 gün arasında ve 3'ünün de 400 günden fazla kullanmadığı birikmiş izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Nitekim 2024 yılında İdare, emekli olan 7 kadrolu işçinin kullanılmayan yıllık izinleri dolayısıyla brüt 2.034.476,75 TL izin ücreti ödemek zorunda kalmıştır.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; bulgu konusu husus ile ilgili Daire Başkanlıkların gerekli hassasiyeti göstermesi ve işçilerin yıllık izinlerinin program dahilinde kullandırılması hususunda yazı yazıldığı ve konunun takip edileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde İdarede çalışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve İdareye ek mali külfet

getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullanılması sağlanmalıdır.

BULGU 5: Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması

VASKİ Genel Müdürlüğünde herhangi bir görev ve yetki alanı, bütçesi ve harcama yetkililiği ile faaliyeti bulunmayan daire başkanlığı kadrolarına atama yapıldığı görülmüştür.

Belediye ve bağlı kuruluşların norm kadrosu ile personel istihdamına ilişkin düzenlemeler içeren Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke ve Standartlarına Dair Yönetmelik'in "Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri tasnif cetvelleri" başlıklı 5'inci maddesine göre; belediye ve bağlı kuruluşları hukuki durumları, hizmet özellikleri ve nüfuslarına göre gruplara ayrılmış, söz konusu gruplar Yönetmeliğin ekinde yer alan "Ek-1 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Tasnif Cetvelleri"nde gösterilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Belediye ve bağlı kuruluşları ile mahalli idare birlikleri norm kadro standartları cetvelleri" başlıklı 6'ncı maddesinin ikinci fıkrasında; *"Mahalli idareler kadrolarını Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvellerinde her alt grup için belirlenen standarda uygun olarak tespit ederler."* hükmüne yer verilmiş olup kadrolara ilişkin standartlar, Yönetmelik'e ekli "Ek-2 Belediye ve Belediye Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvelleri" nde belirlenmiştir. Yönetmelik'in "Kadroların Tespiti" başlıklı 9'uncu maddesinin ikinci fıkrasında ise; *"Bu Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-2 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro Standartları Cetvellerinde belirtilen birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları ile Yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I), (II) ve (III) sayılı listelerde belirtilen unvanlar kullanılarak idarî birimler oluşturulur. İdarî birimler ile bu birimlere ait kadro unvanları arasında yetki ve görev mükerrerliğine yer verilemez ve bu kadro unvanlarından aynı mahiyetteki hizmet ve görevleri ifa edebilecek birden fazla yönetici kadro unvanı ihdas edilemez. Birim müdürlüğü ve üstü yönetici kadro unvanları hizmet gereklerine uygun olarak belirlenir ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanları kullanılamaz. Ek-3 Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listelerinden (I) ve (II) sayılı listelerde yer alan 2975 unvan kodlu "Daire Başkanı" kadrosunun ihdas edilmesi durumunda; ihdas edilen her kadro için ayrı ayrı olmak üzere; görev ve yetki alanı bu*

maddede belirtilen hükümlere uygun olarak atamaya yetkili amir tarafından belirlenir.” denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre; E-2 grubunda yer almakta olan VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından anılan grup için belirlenen standartlar uyarınca, 4 adet daire başkanlığı kadrosunun cetvelde belirtilen unvanlar ile 13 adet daire başkanlığı kadrosunun, Yönetmelik’e ekli “Ek-3: Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Kadro Unvanları Listeleri – (II) Sayılı Liste: Diğer Daire Başkanları (Su ve Kanalizasyon İdareleri ile Diğer Bağlı Kuruluşlar) Kadro Unvanları” ndan seçmek suretiyle ihdas edilmesi gerekmektedir. Kadroların ihdasına ilişkin düzenlemeler içeren ve yukarıda yer verilen Yönetmelik’in 9’uncu maddesinin ikinci fıkrasında ise; Yönetmelik’e ekli cetvellerde belirtilen daire başkanı kadro unvanları ile idari birimlerin oluşturulacağı, kadro unvanlarının hizmet gereklerine uygun olarak belirleneceği ve fiilen icra edilmeyen hizmetlere ilişkin kadro unvanlarının kullanılamayacağı hüküm altına alınmış olup 2975 unvan kodlu “Daire Başkanı” kadrosunun ihdas edilmesi durumunda, ihdas edilen kadronun görev ve yetki alanının atamaya yetkili amir tarafından belirlenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Bununla beraber Cumhurbaşkanlığı tarafından çıkarılan ve 17.05.2024 tarihli 32549 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2024/7 sayılı Tasarruf Tedbirleri Genelgesi’nin “Personel Giderleri” başlığında; mevcut personelin etkin ve verimli çalışmasını sağlamak üzere gerekli tedbirlerin alınacağı, bu personelin hizmet standartlarına uygun ve dengeli bir şekilde görevlendirileceği ve atıl personel oluşmasına izin verilmeyeceği belirtilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğünün 2024 yılı teşkilat şeması ve personel yapısı incelendiğinde; İdarenin yukarıdaki Yönetmelik gereğince norm kadro cetvellerini oluşturduğu fakat faaliyeti olan daire başkanlıkları yanında hiçbir faaliyeti olmayan 5 daire başkanlığı kadrosu ihdas ettiği ve bu kadrolara personel atandığı görülmüştür. Yukarıda bahsedilen mevzuat hükümleri uyarınca, bir daire başkanlığının ihdas edilmesi durumunda bunun belirli bir görev, yetki organizasyonu ve benzeri hususların olması gerektiği açıktır. Hiçbir faaliyeti, organizasyonu, personeli, bütçesi, mevzuatı olmayan sadece kadro unvanları kullanılan daire başkanlıklarının ihdas edilmemesi gerekmektedir. Bununla birlikte söz konusu daire başkanlıklarına atanan personel; daire başkanlığı kadrosuna ait ek gösterge, özel hizmet ve ek ödeme tazminatı, yan ödeme ile makam ve görev tazminatları gibi ilave mali haklardan faydalandığı için İdare bütçesi açısından da ek mali külfet yaratmaktadır. Söz konusu daire başkanlıklarının bütçesi ve dolayısıyla harcama yetkililiği olmadığı için bu kadrolara atanan

personelin mali hakları başka harcama birimlerinin bütçesinden ödenmiştir. Kısaca ifade etmek gerekirse söz konusu daire başkanlıkları kadrolarının, bu kadrolara atanan personele daha yüksek mali haklar sunması dışında ne İdarenin faaliyetlerine ne de iş akış süreçlerine herhangi bir katkısı bulunmamaktadır.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; faaliyeti bulunmayan daire başkanlıklarına yapılan atamaların 2025 yılında iptal edildiği ve bu hususta gerekli hassasiyetin gösterileceği belirtilmiştir. Ancak İdarenin cevabından hiçbir faaliyeti olmayan unvansız daire başkanlığı kadrolarının iptal edilip edilmediği ya da bu kadrolara başka personelin atanıp atanmadığı anlaşılmamaktadır.

Sonuç olarak hiçbir faaliyeti olmayan daire başkanlığı kadrolarının ihdas edilmemesi ve bu kadro unvanlarının kullanılmaması gerekmektedir.

BULGU 6: Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması

VASKİ Genel Müdürlüğünce su ve kanalizasyon tesislerine yönelik yeni hat veya tadilat gibi harcamalarda bulunulmasına karşın bu tesislerin harcamalarına katılma paylarının yeni imalat ve yenileme çalışmasından istifade eden mülk sahiplerinden alınmadığı, sadece inşaat/şantiye aboneliği esnasında inşaat/şantiye abonelerinden alındığı görülmüştür.

Büyükşehir su ve kanalizasyon idareleri, tüzel kişiliği haiz yerel yönetim ve hizmet birimleri olup, yerel kamu hizmetlerini ifa ederler. Bu yönetimlerin kendilerinden beklenen hizmetleri ifa edebilmeleri için birtakım gelirlerinin bulunması gerekmektedir. Bu maksatla 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu, su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanan mülk sahiplerinin, bu hizmetler için yapılan harcamalara katılımını düzenlemektedir.

Mezkûr Kanun'un 87'nci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerince yeni kanalizasyon tesisi yapılması, mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi hallerinde bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, kanalizasyon harcamalarına katılma payı alınacağı, payın hesabında iki ve daha fazla yol kenarında bulunan gayrimenkuller,

hangi yoldaki kanalizasyona bağlanmış ise o yola ait kanalizasyon giderlerinin nazara alınacağı ifade edilmiştir.

Aynı Kanun'un 88'inci maddesinde; su ve kanalizasyon idarelerince yeni içme suyu şebeke tesisleri yapılması, mevcut şebeke tesislerinin tevsi ve ıslahı (yenileme, genişletme vb.) halinde, dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden, su tesisleri harcamalarına katılma payı alınacağı, birden fazla yol kenarında bulunan gayrimenkullere ait payın hesabında ise bunların yalnız suya bağlandıkları yol üzerindeki uzunluklarının esas alınacağı ifade edilmiştir.

Payların hesaplanması, tahakkuk şekli, zamanı, ilanı ve tahsiline ilişkin açıklamalar aynı Kanun'un 89'uncu, 90'ıncı, 91'inci, 92'nci ve 93'üncü maddelerinde yapılmıştır. Ayrıca 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Harcamalara Katılma Payları ile İlgili Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'te su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı ile ilgili daha detaylı açıklamalar yapılmıştır. Yönetmelik'in 16'ncı maddesinde; harcamalara katılma payının bina ve arsalarda vergi değerinin %2'sini geçmeyeceği, 21'inci maddesinde; harcamalara katılma payının hesaplanmasında, gayrimenkulün vergi değerinde tahakkuktan sonra meydana gelen değişikliklerin nazara alınmayacağı açıklanmıştır.

Su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı yukarıdaki mevzuat gereği mülk sahiplerinden alınması gereken paylardır. Her ne kadar VASKİ Genel Müdürlüğü su ve kanalizasyon harcamalarına katılma paylarını alıyor ise de şantiye/inşaat aboneliği esnasında alınan bu payların, İdarece daha sonra yapılan yeni hatlardan, mevcut hattın yenileme ve ıslahından ayrı düşünülmesi gerekmektedir. Özetle; su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payları, hiç olmayan yere yeni bir hat yapıldığında veya var olan bir hattın yenilenmesi veya genişletilmesi hallerinde alınmalıdır. Başka bir ifade ile fen ve sanat kurallarına uygun olarak iyi planlanmış su ve kanalizasyon hatlarının yapılması veya yenilenmesi durumlarında, daha önce yapılan (eski) yatırımlar sebebiyle şantiye/inşaat aboneliği esnasında alınan harcamalara katılma paylarından ayrı olarak yukarıda belirtilen mevzuatın gösterdiği şekilde yeni yapılan bu hatların harcamalarına, yeni yapılan veya yenilenen hatlardan istifade eden tüm mülk sahiplerinin de katılması gerekmektedir. Örneğin; bir caddede çok eskiden var olan bir içme suyu hattı olduğunu, bu hat sebebiyle caddedeki mülk sahiplerinden geçmiş yıllarda su harcamalarına katılma payı alındığını ve bu hattın ekonomik ömrünü tamamladığından artık yetersiz geldiğini, bu gerekçelerle daha sonra bu caddeye su ihtiyacını gidermek için yeni bir hat yapıldığını veya eski hattı büyütmek suretiyle yenileme yatırımları yapıldığı varsayılın.

Bu durumda caddeye yeni yapılan veya yenilenen bu hat sebebiyle faydalanma esasına göre geçmiş yıllarda katılma payı alınmış olsa bile yeni yapılan bu harcamalara dağıtımın yapıldığı saha dahilindeki mülk sahiplerinin yeniden katılması gerekmektedir. Aksi halde yeni yapılan veya yenilenen hatların harcamalarına katılma paylarının yükü sadece yeni inşaat/şantiye abonelerine yüklenmiş olacaktır. Oysa bu hattan inşaat/şantiye aboneleriyle beraber, önceki yıllarda eski hat için katılma payını ödeyen ve mülk sahipliği devam eden kişiler de faydalanmaktadır. Dolayısıyla su ve kanalizasyon harcamalarına katılma payı sadece inşaat/şantiye abonelerinden değil tesislerden istifade eden tüm mülk sahiplerinden yeni bir tesis yapılması veya mevcut tesisin yenilenmesi gibi iki durumda da alınmalıdır.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; 2024 yılının Mayıs ayındaki Genel Kurul Kararı gereğince katılma payları yerine ruhsat ve yapı kullanma izni aşamasında su ve kanal iştirak bedellerinin tahakkuk ve tahsil edilmeye başlanıldığı bildirilmiştir. Ancak bulguda su ve kanalizasyon tesislerine yönelik yeni hat veya tadilat gibi harcamalara ilişkin harcamalara katılma paylarının; sadece inşaat/şantiye aboneliği esnasında inşaat/şantiye abonelerinden alındığı, yeni imalat ve yenileme çalışmasından istifade eden diğer mülk sahiplerinden alınmadığı eleştirilmiştir.

Sonuç olarak; yeni bir hat yapılması veya mevcut hattın yenilenmesi gibi iki durumda da harcamalara katılma paylarının VASKİ Genel Müdürlüğünce ilgili mevzuat hükümleri ve hizmetten faydalanma esası çerçevesinde, şekil şartlarına uygun şekilde, öngörülen zaman ve bedelle tahakkuk ve tahsilatının yapılması gerekmektedir.

BULGU 7: İçme Suyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebeple Gelir Kaybı Yaşanması

Küresel ısınma ve onun etkisiyle ortaya çıkan iklim değişikliği ile birlikte son zamanlarda görülen kuraklık nedeniyle içme suyu temin edilen kaynaklardaki su seviyelerinde ciddi azalmaların yaşanması gerçeği ve yakın gelecekte kesintisiz içme suyu temininde sorunlarla karşılaşılacağı öngörüsüne rağmen içme suyu iletim ve dağıtım sistemindeki su kayıp kaçaklarıyla ilgili 31.12.2024 tarihi itibarıyla etkin bir çalışma yapılmadığı görülmüştür.

Gerek nüfus artışı gerek üretim imkanlarının artması gerekse de son dönemde yaşanan pandemi süreci nedeniyle suya olan talebin artması, iklim değişikliklerinin su kaynaklarına

etkisi vb. hususlar suyun kaynaktan aboneye kadar iletim ve dağıtımının verimli bir şekilde yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda gerek ulusal ölçekte gerekse yerel idareler ölçeğinde su kayıp ve kaçaklarının etkin yönetimine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlıkları tarafından düzenlemeler yapılmıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmelik'i ve buna ilişkin Teknik Usuller Tebliği yayımlanmıştır. Mezkûr Yönetmelik'in 9'uncu maddesi çerçevesinde; büyükşehir ve il belediyeleri su kayıplarını 2023 yılına kadar en fazla %30, 2028 yılına kadar ise en fazla %25 düzeyine indirmekle yükümlüdürler.

Söz konusu Yönetmelik uyarınca çıkarılan Teknik Usuller Tebliği'ne göre; içme-kullanma suyu temin ve dağıtım sistemlerindeki idari ve fiziki su kayıplarının önlenmesi için idari ve fiziki su kayıplarının ölçüme dayalı olarak belirlenmesini, şebekenin ve sistemin şartnamelere ve uygulama projelerine uygun olarak yapılmasını, kullanılan malzemelerin standartlara uygun olarak temin edilmesini, sistemde ana basınç bölgesi ve alt bölgelerin oluşturulmasını, şebekede etkili bir basınç ve debi yönetimi ile optimum işletme şartlarının sağlanmasını, sistemin izlenmesini, kayıt altına alınmasını ve etkili bir su yönetim sistemini sağlamakla idarelerin yükümlü olduğu ifade edilmiştir.

Bununla birlikte yine Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından tüm su ve kanalizasyon idarelerine gönderilen 15.02.2021 tarih ve 51608 sayılı dağıtımlı yazıda; su ve kanalizasyon idarelerinin su kaynağından musluğa kadar su kayıplarının azaltılmasına ilişkin çalışmaları yapmaları gerektiği aksi takdirde su kayıplarını azaltmayan idarelerin yeni su kaynağı/kaynaklarının tahsislerine ilişkin taleplerin Bakanlığın ilgili idarelerince dikkate alınmayacağı belirtilmektedir.

Ayrıca 06.10.2021 tarihinde İçme Suyu Sistemlerinde Su Kayıplarının Azaltılmasına Yönelik İş Termin Planı Genelgesi yayımlanmıştır. Bu genelge ile konunun belediye başkanı seviyesinde sahiplenilmesi hedeflenmiştir.

Yukarıda belirtilen tüm hususlar esas alınarak VASKİ Genel Müdürlüğü nezdinde su kayıp kaçakları iki esas üzerine incelenmelidir. Birincisi ve en önemlisi; söz konusu kayıp kaçak oranı Su Yönetimi Genel Müdürlüğünce belirlenen seviyelere ve bu seviyenin de altına doğru verilerle indirilmediği sürece gelecekte içme ve kullanma suyu temini ve tahsisi ile ilgili problemlerle karşılaşılabilir olmalıdır. İkincisi ise önemli mali kayıplar sebebiyle

yatırımların finansmanı sorununun ve birçok maliyete katlandıktan sonra gerçekleşen kayıp kaçak sebebiyle suyun Van halkı tarafından daha uygun bedelle tüketilmesinin engellenmesi gibi istenmeyen sorunların ortaya çıkacak olmasıdır.

2020-2024 yıllarında Tarım ve Orman Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen standart su dengesi formu verileri aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 12: Standart Su Denge Tablosu Verileri

Yıl	Sisteme Giren Su Miktarı m ³ /yıl	Gelir Getirmeyen Su Miktarı m ³ /yıl	Su Kayıpları m ³ /yıl	Su Kayıpları (%)
2020	84.321.078	43.622.658	40.402.248	47,91
2021	83.368.978	38.255.906	38.255.906	45,89
2022	83.368.978	41.180.653	35.457.410	42,53
2023	83.368.978	52.868.250	32.548.125	39,04
2024	83.368.978	44.178.462	30.378.564	36,44

VASKİ Genel Müdürlüğünce 2024 yılında Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen Standart Su Dengesi Tablosu incelendiğinde; su kayıplarının 2024 yılında 30.378.564 m³ ve su kayıp oranının ise %36,44 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Bu oran mevzuatın belirlediği oranın çok üzerindedir.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; 2025 yılının Mayıs ayı itibarıyla İpekyolu, Tuşba, Edremit ve Erciş ilçelerinde kaçak su kullanımının önüne geçebilmek adına abone seferberliği başlatıldığı belirtilmiştir.

Bu kapsamda Van ilinin uzun dönem içme suyu arz güvenliğinin sağlanabilmesi için İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği uyarınca çıkarılan Teknik Usuller Tebliği çerçevesinde İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliği'nde belirtilenin de altında su kayıp oranının sağlanabilmesi için var olan çalışmaların daha da arttırılarak yürütülmesi, bunun yanında su tasarrufuna yönelik bireysel olarak alınacak tedbirlere ilişkin abonelerin bilinçlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

BULGU 8: Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması

6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen bazı belde ve köylere il merkezine uygulanan tarifelerin uygulandığı görülmüştür.

6360 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin;

On beşinci fıkrasında; bu Kanun'a göre tüzel kişiliği kaldırılan köylerde 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu uyarınca alınması gereken vergi, harç ve katılım paylarının 31/12/2025 tarihine kadar (bu tarih dâhil) alınmayacağı, içme ve kullanma suları için alınacak ücretin 31/12/2025 tarihine kadar (bu tarih dâhil) en düşük tarifenin %25'ini geçmeyecek şekilde belirleneceği,

Yirmi dokuzuncu fıkrasında ise; bu Kanun'a göre tüzel kişiliği kaldırılarak tek mahalleye dönüştürülen beldelerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretin 31/12/2025 tarihine kadar (bu tarih dâhil) en düşük tarifenin %50'sini geçmeyecek şekilde belirleneceği,

ifade edilmiştir.

5216 sayılı Kanun'un ek 3'üncü maddesinde ise kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerlerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretin en düşük tarifenin işyerleri için %50'sini, konutlar için %25'ini geçmeyecek şekilde belirleneceği belirtilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden; 31.12.2025 tarihine kadar, kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenmemiş ve 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişilikleri kaldırılmış köylerde içme ve kullanma suları için alınacak ücretin en düşük tarifenin %25'ini geçemeyeceği ve ayrıca bunlardan su faturalarında tahakkuk ettirilen çevre ve temizlik vergilerin alınmayacağı ve yine kırsal alan olarak belirlenmemiş ve 6360 sayılı Kanun ile tüzel kişiliği kaldırılarak tek mahalleye dönüştürülen beldelerde uygulanacak tarifenin en düşük tarifenin %50'sini geçemeyeceği anlaşılmaktadır.

Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; 6360 sayılı Kanun ile tek mahalleye dönüşen ve 5216 sayılı Kanun'un ek 3'üncü maddesi gereğince kırsal mahalle olarak belirlenmeyen tüzel kişiliği kaldırılmış beldelerden Erciş Çelebibağı ile İpekyolu Bostaniçi Mahallelerine (2014'ten beri) ve tüzel kişiliği kaldırılmış köylerden İpekyolu İlçesi Kevenli (2018'den beri), Kavuncu (2022'den beri), Karpuzalanı (2022'den beri), Tuşba İlçesi Bardakçı, Edremit İlçesi Kurubaş (2014'ten beri) Mahallelerine şehir merkezinde kaldığı gerekçesiyle

merkeze uygulanan su ve atık su tarifesinin uygulandığı, anılan yerlerde yaklaşık 12.725 abone bulunduğu, köy iken mahalleye dönüşen ve şehir merkezinde kalan söz konusu yerlerden 2025 yılı sonuna kadar alınmaması gereken çevre temizlik vergisinin de hesaplandığı görülmüştür.

Önceki yıl Sayıştay Raporunda da bulgu konusu yapılmış olan ve İdare tarafından herhangi bir düzeltici işlem yapılmayan bu hususa ilişkin Kamu İdaresi cevabında; 18.04.2025 ve 3 sayılı Genel Kurul Kararınca, 6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen köyler için tarife düzeltilmesi yapıldığı bildirilmiştir. Ancak İdare yetkilileri ile yapılan görüşmelerden, 6360 sayılı Kanun ile tek mahalleye dönüşen ve 5216 sayılı Kanun'un ek 3'üncü maddesi gereğince kırsal mahalle olarak belirlenmeyen tüzel kişiliği kaldırılmış belde ve köylere halen il merkezine uygulanan tarifelerin uygulandığı anlaşılmıştır.

Yukarıda bahsedilen hükümler gereği; şehir merkezinde kalsa dahi, köy veya belde iken mahalle statüsüne kavuşan yerlere 31.12.2025 tarihine kadar merkeze uygulanan tarifelerin uygulanmaması, 6360 sayılı Kanun'un geçici 1'inci maddesinin on beşinci ve yirmi dokuzuncu fıkralarında belirtildiği şekliyle tarife uygulanması gerekmektedir.

BULGU 9: Bazı Ödeme Emri Belgelerinde Harcama Yetkilisi, Gerçekleştirme Görevlisi ve Muhasebe Yetkilisinin İmzalarının Olmaması

Bazı ödeme emri belgelerinin harcama yetkilisi, gerçekleştirme görevlisi ve muhasebe yetkilisi tarafından imzalanmadan düzenlenerek muhasebeleştirme ve ödeme işlemlerinin gerçekleştirildiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Harcama talimatı ve sorumluluk" başlıklı 32'nci maddesinin birinci fıkrasında; bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkün olduğu hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanun'un "Giderin gerçekleştirilmesi" başlıklı 33'üncü maddesinin birinci fıkrasında ise; giderlerin gerçekleştirilmesinin, harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanacağı belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında; gerçekleştirme görevlilerinin, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürüteceği ifade edilmiştir.

Sayıştay Genel Kurulunun 5189/1 sayılı Kararında da; “... *Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır. Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler. Elektronik ortamda oluşturulan ortak bir veri tabanından yararlanmak suretiyle yapılacak harcamalarda, veri giriş işlemleri gerçekleştirme görevi sayılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Maliye Bakanlığınca belirlenir. Gerçekleştirme görevlileri, bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumludurlar*” denilmektedir. Bu hüküm uyarınca, bir mali işlemi gerçekleştirmede görevli olanların sorumluluğunun belirlenmesinde, gerçekleştirme işlemi yapan memurun, yetkili ve görevli olması ve yapılan giderin de bu görevli tarafından düzenlenip imzalanan belgeye dayanıyor olması zorunludur. Bir başka deyişle, yukarıda anılan belge ve imza olmadan ödeme emri belgesinin tamamlanmış sayılmaması gerekmektedir...” denilmektedir.

5018 sayılı Kanun’un “Muhasebe hizmeti ve muhasebe yetkilisinin yetki ve sorumlulukları” başlıklı 61’inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise:

“Muhasebe yetkilileri ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde;

- a) Yetkililerin imzasını,
- b) Ödemeye ilişkin ilgili mevzuatında sayılan belgelerin tamam olmasını,
- c) Maddi hata bulunup bulunmadığını,
- d) Hak sahibinin kimliğine ilişkin bilgileri,

kontrol etmekle yükümlüdür.”

denilmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 yılı mali işlemlerinin incelenmesi neticesinde; mahkeme kararıyla kamulaştırmasız el atma nedeniyle tazminat ödenmesi ile mahkeme kararıyla katılım payı iadesine ilişkin avukatlık vekalet ücreti ödenmesine yönelik düzenlenen bazı ödeme emri belgelerinde (996, 1962 ve 1963 no.lu ödeme emri belgelerinde) harcama yetkilisi ile gerçekleştirme görevlisinin imzadan imtina etmesi nedeniyle imzalarının bulunmadığı, bu nedenle söz konusu belgelerin muhasebe yetkilisi tarafından da

imzalanmadığı, buna karşın söz konusu imzasız ödeme emri belgelerine dayanılarak muhasebeleştirme ve ödeme işlemlerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Yetkililerle yapılan görüşmelerde; harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisinin mahkeme kararına istinaden yapılan ödemelerin kendi birimlerini ilgilendirmedikleri ve başka bir harcama biriminin bütçesinden karşılanması gerektiği gerekçesiyle imzalamadığı anlaşılmıştır. Ancak 5018 sayılı Kanun'da yer verilen bu hükümler ve Sayıştay Genel Kurulunun 5189/1 sayılı Kararı çerçevesinde, ödeme emri belgesinin düzenlenerek ödeme işlemlerinin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması, harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması, muhasebe yetkilisi tarafından da 5018 sayılı Kanun'un 61'inci maddesinde belirtilen kontrollerin yapılarak ödeme süreçlerinin tamamlanması gerekmektedir.

Kamu İdaresi tarafından seçimler ve akabinde kayyum atamaları nedeniyle idareci kadrolarda sık sık değişiklikler meydana geldiği, bu nedenle görevden ayrılan idarecilere belge imzalatmakta zorluk yaşandığı; ancak bir şekilde kendilerine ulaşılarak imzaların tamamlatıldığı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; yukarıdaki mevzuat hükümleri ve açıklamalar çerçevesinde, mali işlemleri gerçekleştirmede görevli ve yetkili olanların imzaları olmaksızın muhasebeleştirme ve ödeme işlemlerinin yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 10: Genel Müdürlük Makamı Dışında Temsil ve Tanıtma Bütçesi Konulması

Genel Müdürlük makamına ait olması gereken temsil tanıtma bütçesinin aynı zamanda Arıtma Tesisleri Dairesi Başkanlığı bütçesinde tertip açılmak suretiyle konulduğu görülmüştür.

2560 sayılı İSKİ Kanunu'nun 11'inci maddesinde Genel Müdürün görevleri arasında; *“İdare ve yargı organlarında üçüncü kişilere karşı İSKİ'yi temsil etmek,”* olduğu belirtilmiştir. Aynı Kanun'un ek 5'inci maddesinde; bu Kanun'un diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanacağı belirtildiğinden VASKİ Genel Müdürlüğü de faaliyetlerini söz konusu Kanun kapsamında yürütmektedir.

Van Büyükşehir Belediyesi Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş, Görev, Yetki ve Teşkilat Yönetmeliği'nin “Genel Müdürün Görev ve Yetkileri” başlıklı 15'inci

maddesinde; Genel Müdürün görevleri arasında idare ve yargı organlarında üçüncü şahıslara karşı VASKİ'yi temsil etmek olduğu belirtilmiştir. Aynı Yönetmeliğin “Özel Kalem Müdürlüğü” başlıklı 21’inci maddesinde;

“(1) Özel Kalem Müdürlüğü görev, yetki ve sorumlulukları şunlardır:

...

c) Genel Müdürün temsil ve ağırlama giderlerinin finansmanı ile ilgili işlemleri yürütmek...”

denilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, su ve kanalizasyon idarelerinde temsil yetkisinin Genel Müdüre ait olduğu ve Genel Müdürün temsil yetkisini kısmen ya da tamamen devretmemesi halinde bu yetkinin başka bir mercii tarafından kullanılamayacağı açıktır.

VASKİ Genel Müdürlüğünün 2024 yılı ödenek cetvelleri ve mali işlemlerinin incelenmesi neticesinde; temsil yetkisinin devredilmesine ilişkin herhangi bir karar olmaksızın, Genel Müdürlük makamı (Özel Kalem Müdürlüğü) dışında Arıtma Tesisleri Dairesi Başkanlığına temsil ve tanıtma giderleri adı altında ödenek konulduğu görülmüştür. Ancak yukarıda da ifade edildiği üzere, VASKİ Genel Müdürlüğünde temsil ve tanıtma gideri yapma yetkisi üst yönetici sıfatıyla Genel Müdürlük makamında olduğu için bu kapsamdaki harcamaların sadece Özel Kalem Müdürlüğü harcama birimi bütçesine konacak ödeneklerle gerçekleştirilmelidir.

Kamu İdaresi tarafından 2025 yılında Arıtma Tesisleri Dairesi Başkanlığı bütçesinin 03.06.01.01 Temsil Tanıtım ve Ağırlama Giderleri tertibine sehven 200.000,00 TL ödenek konulduğu ve bu ödeneğin 868 no.lu muhasebe işlem fişi ile Özel Kalem Müdürlüğünün 03.06.01.01 Temsil Tanıtım ve Ağırlama Giderleri tertibine aktarıldığı bildirilmiştir. 2025 yılında İdarece söz konusu hatalı uygulama düzeltilse de 2024 yılında Arıtma Tesisleri Dairesi Başkanlığı bütçesine temsil ve tanıtma giderleri adı altında ödenek konulmuştur.

Sonuç olarak; temsil yetkisinin kısmen ya da tamamen devredilmesine ilişkin bir karar olmaksızın, temsil ve tanıtma bütçesinin diğer harcama birimlerinde kullanılması mümkün değildir.

BULGU 11: Kesinleşen Sayıştay İlamlarının İnfaz Edilmemesi

Sayıştay ilamı ile hüküm altına alındığı halde sorumluları tarafından rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacakların, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilmediği görülmüştür.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun "Kamu idareleri ve görevlilerinin sorumluluğu" başlıklı 9'uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında;

"Hesabı bu Kanun hükümlerine göre zamanında ve tam olarak vermeyen sorumlular veya diğer ilgililer ile Sayıştay denetimine giren kamu idareleri görevlilerinden, denetleme ve yargılama sırasında, istenilen her çeşit bilgi, belge ve defterleri vermeyen ve denetleme ve yargılamayı güçleştirenlerin aylıkları, Sayıştayın istemi üzerine ilgili kamu idarelerince, hesabı veya istenen bilgi, belge ve defterleri eksiksiz verinceye kadar yarım olarak ödenir. Yarım aylık kesilmeye başlandığı tarihten itibaren muhasebe yetkilileri en çok üç ay, diğer görevliler ise Sayıştayca belli edilen süre içinde yine hesabı veya istenilen bilgi, belge ve defterleri vermez veya denetleme ve yargılamayı güçleştiren sebepleri ortadan kaldırmazlarsa, bu defa ilgili kamu idarelerince mevzuatındaki usule göre görevden uzaklaştırılarak haklarında gerekli soruşturma veya kovuşturma yapılır.

Sayıştay ilamlarının infazını izlemeyen ve gereklerini yerine getirmeyenler hakkında da üçüncü fıkradaki hükümler uygulanır."

hükümleri yer almaktadır.

Aynı Kanun'un "İlamların infazı" başlıklı 53'üncü maddesinde; Sayıştay ilamlarının kesinleştikten sonra doksan gün içerisinde yerine getirileceği ve bundan ilamların gönderildiği kamu idarelerinin üst yöneticileri sorumlu olduğu, ayrıca ilamlarda gösterilen tazmin miktarının hüküm tarihinden itibaren kanuni faize tabi tutularak 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre tahsil olunacağı belirtilmiştir.

Bununla beraber 19.12.2005 tarihli ve 2005/9831 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile %9 olarak uygulanan kanuni faiz oranının, 20.05.2024 tarihli ve 8485 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile 01.06.2024 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere yıllık %24 olarak uygulanması kararlaştırılmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 71'inci maddesine dayanılarak çıkarılan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kamu zararının Sayıştay tarafından

tespiti” başlıklı 7/B maddesinin ikinci fıkrasında; kamu zararına ilişkin sorguların, Sayıştay ilâmı ile kesin hükme bağlanması halinde alacağın takibi, takibe yetkili birimce yapılacağı ve rızaen ödenmemesi halinde ilgili alacak takip dosyasının takibe yetkili birimce hukuk birimine intikal ettirileceği belirtilmiştir. Nitekim aynı Yönetmelik’in 15’inci maddesinde de, Sayıştay ve mahkeme ilâmları ile hüküm altına alındığı halde sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacakların, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edileceği hüküm altına alınmıştır.

Konuyla ilgili olarak VASKİ Genel Müdürlüğünde yapılan incelemelerde; 2015 yılında İdare bünyesinde istihdam edilen memur ve sözleşmeli personele ödenmekte olan sosyal denge tazminatının üst sınırın üzerinde verilmesi sonucunda kamu zararı olduğundan bahisle düzenlenen yargılamaya esas raporun Sayıştay 5’inci Dairesince yapılan yargılaması sonucunda, oluşan kamu zararının sorumlulara müştereken ve müteselsilen 6085 sayılı Kanun’un 53’üncü maddesi gereğince işleyecek faizleri ile birlikte ödettirilmesi yönünde karar alındığı ve 16.01.2017 tarihli ve 69 no.lu İlâmın düzenlendiği görülmüştür. Söz konusu İlâm, 6085 sayılı Kanun’un 55 ve 57’nci maddeleri uyarınca karar düzeltme aşamasında 21.02.2018 tarihi itibarıyla kesinleşmiştir.

Hal böyle olmakla birlikte İlâmda gösterilen kamu zararı tutarlarının, detayı aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, 2024 yılı itibarıyla henüz tam olarak tahsil edilmediği, söz konusu durumun kamu zararına muhatap olan bazı sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen ödeme yapılmamasından kaynaklandığı, buna karşın alacak takip dosyasının takibe yetkili birimce hukuk birimine intikal ettirilmediği ve dolayısıyla da icra yoluyla tahsilat yoluna gidilemediği anlaşılmıştır.

Kamu İdaresi tarafından 2015 yılı Sayıştay raporundaki tazmin hükmüne istinaden büyük oranda tahsilat yapıldığı ve kalan kısmı için gerekli işlemin hassasiyetle yapılacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca, Sayıştay İlâmı ile hüküm altına alındığı halde sorumluları ve/veya ilgilileri tarafından rızaen ödenmeyen kamu zararından doğan alacakların, 2004 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsil edilmesi gerekmekte olup İdarece gerekli iş ve işlemlerin derhal başlatılması gerekmektedir. Aksi takdirde bu iş ve işlemleri gerçekleştirmekle yetkili ve görevli olan sorumlular ve diğer ilgililer hakkında 6085 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarında belirtilen müeyyidelerin uygulanacağı göz önünde bulundurulmalıdır.

Tablo 13: Sayıştay İnfaz İzleme ve Takip Sistemi İlam Bilgileri

Hesap Yılı	İlam No	Madde No	Madde Kesinleşme Tarihi	Tazmin Tutarı	Kalan Borç Aşl*
2015	69	1	21.02.2018	643.508,09	138.104,86
2015	69	2	21.02.2018	364.906,58	112.798,10
TOPLAM				1.008.414,67	250.902,96

*Kanuni faiz hariç kalan borç miktarı gösterilmiştir.

BULGU 12: Şirket Personeli Dahil Personel Giderlerinin Mevzuatta Belirlenen Sınırın Üzerinde Olması

2024 yılında VASKİ Genel Müdürlüğünün, Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ dâhil personel giderlerinin yasal mevzuattaki sınırı aştığı tespit edilmiştir.

375 sayılı KHK'nın Ek 20'nci maddesinde; il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birliklerinin, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebilecekleri hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin üçüncü fıkrasında ise; şirketlerde işçilerin işe alımı, işçilere ilişkin personel giderlerinin toplam giderler içindeki payına ilişkin üst sınırları, ilk defa alınacak işçilere ilişkin belirlenecek ölçütleri esas alarak yıllık sınırlamaları ve bu kapsamdaki alımlar ile harcamaları izlemeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye Cumhurbaşkanının yetkili olduğu belirtilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü yukarıda yer verilen mevzuat hükmü uyarınca, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, sermayesinin %100'üne sahip olduğu Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'ye gördürmektedir.

375 sayılı KHK'nın Ek 20'nci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanan ve 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel

Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın "Personel Giderlerinin Toplam Giderler İçindeki Payına İlişkin Üst Sınır" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında; idarelerin, şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 213 sayılı Vergi Usul Kanunu uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacağı ve bu oranın büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Aynı maddede ayrıca yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamayacağı ifade edilmiştir. Bununla beraber aynı maddenin üçüncü fıkrasında; birinci fıkra da belirlenen oranı aşan idareler tarafından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığında izin alınmaksızın şirketlerine işçi alımı yapılamayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 03.07.2024 tarihli ve E-53773008-622.02-9844138 sayılı yazısında; büyükşehir belediyelerinde ve bağlı kuruluşlarında bu oranın %30'unu geçmemesi gerektiği belirtildiğinden Van Büyükşehir Belediyesinin bağlı kuruluşu olan VASKİ Genel Müdürlüğünde şirket dâhil personel giderlerinde üst sınırın %30 olarak uygulanması gerekmektedir.

Bütçe Tahminleri Açısından Personel Gider Analizi:

Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 05.07.2019 tarihli ve 83683335-900-E.157039 sayılı yazısında; "...personel gider oranı hesaplamasının cari yıl sonuna kadar yapılacak personel harcamalarının tahmini olarak belirlenerek yapılması gerektiği, başka bir ifadeyle cari yıl bütçesinde (01) ekonomik kodunda gösterilen personel giderleri ödeneği ile şirkette istihdam edilen personele tahmini olarak cari yıl sonuna kadar ödenecek net ücret toplamının, yeniden değerlendirilmiş bir önceki yıl gerçekleşen bütçe gelirine oranlanarak ilgi (a) yazı eki (Ek-2) cetvele göre hesaplama yapılması gerektiği değerlendirilmektedir..." denilmektedir. Buradan da anlaşılabacağı üzere; idarelerin bütçeyi hazırlarken ilgili yıldaki tahmini personel giderleri ödeneğini göz önüne alarak değerlendirme yapması ve bunun üzerinden personel gider oranını hesaplaması gerekmektedir.

VASKİ Genel Müdürlüğünün 2023 yılı kesinleşmiş bütçe geliri 876.579.765,91 TL olup 2023 yılı için belirlenmiş yeniden değerlendirme katsayısı olan %58,46 ile çarpımı sonucu bulunan

tutarın yüzde otuzu olan 416.708.489,12 TL ($=1.389.028.297,06 \text{ TL} \times 0,30$) 2024 yılında şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderleri açısından üst sınırdır. Ancak İdarenin 2024 yılı bütçe tahminleri göre; Şirket dâhil personel giderlerinin 656.008.000,00 TL, personel gider oranının ise %47,23 olarak gerçekleşeceği öngörülmüştür. Bu da İdarenin 2024 yılında herhangi bir yeni personel alımı yapmaması durumunda bile yasal sınırı 239.299.510,88 TL ($=656.008.000,00 \text{ TL} - 416.708.489,12 \text{ TL}$) aşacağını göstermektedir. Ancak 2024 yılında içerisinde Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'ye toplam 162 yeni işçi alımı yapılmış ve halihazırda istihdam edilen personele ilişkin 2024 yılı gider tahminlerine göre bile aşılacak yasal sınırın daha da fazla aşılmasına neden olunmuştur.

Tablo 14: VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Bütçe Tahminlerine Göre Personel Gider Analizi

2024 Yılı Şirket Dâhil Personel Giderleri Tahmini (TL)	2023 Yılı Kesinleşmiş Bütçe Geliri (TL)	2023 Yılı Yeniden Değerleme Oranı	Yeniden Değerleme Oranı ile Hesaplanan Tutar (TL)	Personel Gider Limiti (TL)	Limit Aşımı (TL)	Personel Gider Oranı
(A)	(B)	(C)	(D)=(B*C)+B	(F)=(D*0,30)	(G)=(A-F)	(H)=(A/D)*100
656.008.000,00	876.579.765,91	%58,46	1.389.028.297,06	416.708.489,12	239.299.510,88	%47,23

Bütçe Gerçekleşmeleri Üzerinden Personel Gider Analizi:

Konuya 2024 yılı bütçe gerçekleştirmeleri açısından bakıldığında; 2024 yılının ilk dokuz aylık Şirket dâhil personel giderleri toplamı 462.268.676,78 TL olarak gerçekleşerek personel gider limiti üst sınırı olan 416.708.489,12 TL aşılmış ve en fazla %30 olması gereken personel gider oranı henüz Eylül ayı itibarıyla %33,28 olarak gerçekleşmiştir. Bütçe yılı sonu itibarıyla ise 2024 yılı toplam personel giderleri 626.869.366,35 TL, personel gider oranı ise %45,13 olmuştur. Ancak yukarıda yer verilen Usul ve Esaslar uyarınca 2024 yılı Şirket personeli de dâhil yıllık toplam personel giderlerinin, 2023 yılı kesinleşmiş bütçe gelirinin yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın %30'unu yani 416.708.489,12 TL'yi aşmaması gerekmektedir.

Tablo 15: VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 Yılı Bütçe Gerçekleşmelerine Göre Personel Gider Analizi

2024 Yılı Şirket Dâhil Personel Giderleri (TL)	Yeniden Değerleme Oranı ile Hesaplanan 2023 Yılı Kesinleşmiş Bütçe Geliri (TL)	Personel Gider Limiti (TL)	Limit Aşımı (TL)	Personel Gider Oranı
--	--	----------------------------	------------------	----------------------

626.869.366,35	1.389.028.297,06	416.708.489,12	210.160.877,23	%45,13

Kamu İdaresi tarafından Van ili ve ilçeleri dahil olmak üzere geniş bir alana hizmet verildiğinden personel alımına ihtiyaç duyulduğu, bunun yanında enflasyondan kaynaklı olarak ücretlerin artması nedeniyle yasal sınırın aşıldığı; ancak bundan böyle bu hususta gerekli hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; personel giderlerine ilişkin belirlenmiş yasal sınırlara uyulması, personel istihdamının buna uygun olarak yapılması ve ayrıca yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri gereğince cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri yasal sınırın altına ininceye kadar İdare Şirketine yeni personel alımı yapılmaması gerekmektedir.

BULGU 13: Hizmet Alım Sözleşmesinden Doğan Borçların Düzenli ve Tam Ödenmemesi

VASKİ Genel Müdürlüğünün, Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ ile yapmış olduğu hizmet alım sözleşmelerinden doğan hakediş borçlarını eksik ödemesi nedeniyle Şirketin mali acze düştüğü, vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarını zamanında ödeyemediği ve bu nedenle yüksek tutarlarda gecikme faizine muhatap olduğu tespit edilmiştir.

696 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında KHK ile 375 sayılı KHK'ya eklenen ek 20'nci maddeye göre; il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 22'nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62'nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait ve halen bu kapsamda hizmet alımı yaptığı mevcut şirketlerinden birine, bu nitelikte herhangi bir şirketi bulunmuyorsa münhasıran bu amaçla kuracakları bir şirkete gördürebilmektedir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmü çerçevesinde; VASKİ Genel Müdürlüğü, %100 oranındaki hissesine sahip olduğu Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ ile 01.01.2024 – 31.12.2024 tarihlerini kapsayan Personel Hizmet Alımı Sözleşmesi akdetmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğünün 2024 yılı mali tablolarında yapılan incelemelerde; İdarenin Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'ye olan ve 320 Bütçe Emanetleri

Hesabında muhasebeleştirdiği 402.302.863,10 TL tutarında borcu olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu yüksek tutarın yukarıda bahsedilen Sözleşmeden doğan hakediş borçlarının eksik ödenmesinden ve bu durumun süreklilik arz etmesi nedeniyle katlanarak artmasından kaynaklandığı anlaşılmıştır. Şöyle ki; VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan hakediş ödemelerinin; sadece Sözleşme ile VASKİ Genel Müdürlüğü hizmetlerinde çalıştırılan işçi personelin net ücretlerini karşılayacak kadar yapıldığı, bunun dışında anılan personele yapılan ödemelerden kaynaklı vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarına tekabül eden kısmının ödenmediği görülmüştür.

Şirketin Sözleşmeden doğan hakediş alacaklarını zamanında tahsil edememesi nedeniyle, detayı aşağıdaki tablodan görüleceği üzere, yapılandırma kapsamında olmayan vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarını ödeyemediği, söz konusu mevcut borçlara gecikme faizinin de eklenmesiyle birlikte borç yükünün daha da arttığı görülmektedir. 12.01.2025 tarihi itibarıyla Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'den alınan verilere göre; yapılandırma kapsamında olmayan ve vadesi geçmiş vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarının 398.055.013,33 TL olduğu ve söz konusu tutara aynı tarih itibarıyla 150.523.716,50 TL faiz tahakkuk ettiği anlaşılmıştır.

Tablo 16: Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'nin Vadesi Geçmiş Vergi ve SGK Borçları

Vadesi Geçmiş Ödenmemiş Borçlar	Tutar (TL)	Gecikme Faizi (TL)	Toplam Borç (TL)
Vergi Borcu	100.459.521,55	25.724.850,11	126.184.371,66
SGK Borcu	297.595.491,78	124.798.866,39	422.394.358,17
TOPLAM	398.055.013,33	150.523.716,50	548.578.729,83

2560 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde; bütçe, iş ve yatırım programları uyarınca harcama yapmak ve karara bağlanmasını gerekli gördüğü konu ve önerileri yönetim kuruluna veya Genel Kurula sunmak, VASKİ Genel Müdürünün görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'de yaşanan nakit sıkıntısının doğurduğu finansal sorunlar sebebiyle vergi ve sosyal güvenlik prim borçlarının zamanında ödenememesi ve ödenemeyen borçlar için asıl borcun yanında gecikme faizi gibi fer'i borçların da Şirketi zarara uğratması hususunda gerekli önlemlerin alınması için konunun VASKİ Yönetim Kurulu veya Genel Kurula sunulması gerekmektedir.

Kamu İdaresi tarafından tahsil edilen su gelirleri ve İLBANK vergi gelirlerinden elde edilen tahsilatlarla ancak zorunlu giderlerin karşılanabildiği, gelirlerin artırılması ile birlikte hizmet sözleşmesinden doğan borçların tamamının ödenmesi için azami gayret gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; VASKİ Genel Müdürlüğünün, Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ ile yapmış olduğu hizmet alım sözleşmesinden kaynaklı hakediş borçlarının bütçe imkânları dâhilinde ivedi olarak ödenmesi ve Şirketin kamuya ait borçlarının zamanında ödenerek fer'i borçların tahakkuk etmesine müsaade edilmemesi önem arz etmektedir.

BULGU 14: Atık Su Arıtma Tesisinde Arıtılan ve Faturalandırılan Su Miktarları Arasında Uyumsuzluk Bulunması

Edremit Atık Su Arıtma Tesisinde arıtılan atık su miktarı ile faturalandırılan atık su miktarı arasında önemli farklılıkların olduğu görülmüştür.

VASKİ Genel Müdürlüğü Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde, abone; İdarece sunulan su/atık su veya atık su hizmetlerinden faydalanan ve/veya faydalananacak gerçek veya tüzel kişi olarak; atık su ise evsel, endüstriyel, tarımsal ve diğer kullanımlar sonucu kirlenmiş veya özellikleri değişmiş sular olarak tanımlanmıştır.

Yönetmelik'in "Abone türleri" başlıklı 7'nci maddesinde, İdarenin sadece kanalizasyon hizmetinden yararlanan veya yararlanacak olan atık su abonelerine atık su tarifesi ile hizmet, teminat ve yaptırım bedelleri uygulanacağı; İdarenin hem su hem de kanalizasyon hizmetinden birlikte yararlanan su abonelerine ise su tarifesi ve atık su tarifesi ile hizmet, teminat ve yaptırım bedelleri uygulanacağı belirtilmiş olup 13'üncü maddesinde tüketilen her bir m³ su üzerinden atık su bedeli alınacağı belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in "Abone olma koşulları ve uygulama esasları" başlıklı 37'nci maddesinde ise, suyu fiilen tüketen ve atık su üreten gerçek veya tüzel kişilerin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak için İdareye başvurarak abone sözleşmesi yapmalarının şart olduğu hüküm altına alınmıştır.

VASKİ Genel Müdürlüğü Atık Suların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği'nin 3'üncü maddesinde; evsel ve / veya endüstriyel atık suları toplayan kanalizasyon sistemi ile atık suların arıtıldığı ve arıtılmış atık suların nihai bertarafının sağlandığı sistem ve tesisler atık su alt yapı tesisleri olarak ifade edilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde; suyu fiilen tüketen ve atık su üreten gerçek veya tüzel kişilerle su ve atık su abone sözleşmesi yapılacağı, abone sözleşmesi yapılmadan su ve kanalizasyon hatlarına bağlanılmasına ve/veya faydalanılmasına izin verilmeyeceği, İdarenin hem su hem de kanalizasyon hizmetlerinden yararlanan her su abonesinin, ayrı bir sözleşme yapmaya gerek olmaksızın aynı zamanda atık su abonesi olduğu; İdarenin su hizmetlerinden faydalanmaksızın çeşitli yollarla (kuyu, kaptaj, deniz, havuz ve benzeri yerlerden tankerle veya diğer yollarla) elde ettikleri suyu kullanıp atık su üreten kişi ve kuruluşlarla da atık su abone sözleşmesi yapılacağı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla atık su arıtma tesislerine kanalizasyon sistemi aracılığıyla gelen ve arıtılan su miktarı ile atık su bedeli olarak faturalandırılan su miktarının, kayıp kaçağın olmadığı bir durumda birbirine eşit veya aralarında makul bir fark olması gerekmektedir.

Van ilinde 2024 yılı itibarıyla VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından işletilen Van Merkez İleri Biyolojik, Edremit, Gevaş, Çatak, Başkale, Gölağzı ve Çelebibağı Atık Su Arıtma Tesisleri; müteahhit firma tarafından işletilen Muradiye, Gürpınar, Saray ile Çaldıran Atık Su Arıtma Tesisleri olmak üzere aktif olarak çalışan toplam 11 atık su arıtma tesisi bulunmaktadır. İdare yetkilileri ile yapılan görüşmeler neticesinde; Edremit Atık Su Arıtma Tesisinden alınacak verilerin daha sağlıklı olduğu kanaatine varılması nedeniyle örneklem yoluyla 2024 yılı Ağustos ve Kasım aylarında söz konusu Tesiste arıtılan ve faturalandırılan atık su miktarları debileri karşılaştırılmıştır.

Tablo 17: Edremit Atık Su Arıtma Tesisinde Arıtılan ve Faturalandırılan Su Miktarları

Aylar	Arıtılan Atık Su Miktarı (m ³ /ay) (A)	Faturalandırılan Atık Su Miktarı (m ³ /ay) (B)	Fark (m ³ /ay) (C)=A-B	Faturalandırılan Atık Su Miktarı (%) (D)=(B/A)*100	Faturalandırılama yan Atık Su Miktarı (%) (E)=(C/A)*100
Ağustos	450.690	158.866	291.824	%35,25	%64,75
Kasım	448.710	121.384	327.326	%27,05	%72,95

Tablodaki veriler dikkate alındığında; Edremit Atık Su Arıtma Tesisinde Ağustos ve Kasım aylarında arıtılan atık su miktarı ile faturalandırılan atık su miktarı arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Şöyle ki; Ağustos ayında arıtılan atık su debisi 450.690 m³ iken aynı ayda abonelere faturalandırılan atık su miktarı 158.866 m³ olarak gerçekleşmiş ve arıtılan atık su miktarının %64,75'i VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından faturalandırılmamıştır. Kasım

ayında ise faturalandırılmayan yani gelir getirmeyen atık su miktarı %72,95 olarak gerçekleşmiştir. İdare tarafından faturalandırılması gereken atık su miktarının altında faturalandırılma yapılması hususu; İdarenin atık su arıtma tesislerine bağlanan kanalizasyon sistemlerini abonelik sözleşmesi olmaksızın yani kaçak olarak kullanan ve dolayısıyla faturalandırılmayan abonelerin olduğunu göstermektedir. Söz konusu durum da İdarenin atık su gelirleri açısından önemli bir gelirden mahrum kaldığı anlamını taşımaktadır. Edremit Atık Su Arıtma Tesisindeki kayıp kaçağın İdare bünyesindeki diğer atık su arıtma tesislerinde olabileceği göz önüne alındığında İdarenin mahrum kaldığı atık su geliri boyutunun daha da yüksek olduğu ortadadır.

Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup Edremit ilçesinde abonelik çalışmalarının ekiplerce yapıldığı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; faturalandırılmayan atık su bedellerinin önlenebilmesi adına, İdare bünyesindeki atık su arıtma tesislerinde teknik incelemelerin yapılması ve bu incelemeler neticesinde tespit edilen sorunların bertaraf edilmesi gerekmektedir.

BULGU 15: Başka Bir Abonelikten Borcu Olan Bazı Abonelere Yeni Abonelik Tesis Edilmesi

Başka bir aboneliğinden dolayı ödenmemiş borcu olan ya da söz konusu borcu taksitlendirilmeyen abonelere yeni abonelik sözleşmelerinin yapıldığı görülmüştür.

VASKİ Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abone olma koşulları ve uygulama esasları" başlıklı 37'nci maddesinde;

"Suyu fiilen tüketen ve atıksu üreten gerçek veya tüzel kişilerin su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak için İdareye başvurarak abone sözleşmesi yapmaları şarttır.

İdare tarafından başvurular incelenip, su ve kanal hizmetiyle ilgili abonelik tesis edilip edilemeyeceği yasal, idari ve teknik yönden incelenir. Yapılan inceleme sonunda bu hizmetlerin verilmesinde herhangi bir sakınca bulunmadığı tespit edilirse, başvuru sahibinden, bu Yönetmelik uyarınca alınması gereken ücretler tahsil edildikten sonra abonelik tesis edilir..."

denilmektedir.

Aynı maddenin onuncu fıkrasının (a) bendinde ise; *"Başvuru sahibinden güvence bedeli, su ve kanal tesislerine katılma payı ve bağlantı bedelinin ödendiğine dair makbuz*

dışında başkaca bir belge istenmeksizin e-devlet kapsamında tapu tescil belgesi, kira sözleşmesi, işyeri açma belgesi, vergi levhası gibi belgeler İdarece temin edilerek TC kimlik no'su ile başvuru sahibinin beyanına dayalı olarak işlem yapılır. Başvuru sahibinin kimlik bilgilerinin doğruluğu İdare tarafından Kimlik Paylaşım Sistemi üzerinden teyit edilir. Başvuru sahiplerinin kimlik bilgilerinin teyidi amacıyla kendilerinden nüfus cüzdanı fotokopisi, onaylı sureti veya başkaca bir belge talep edilmez.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükmü ile su ve kanalizasyon hizmetlerinden faydalanmak isteyenlerin İdareyle abonelik sözleşmesi yapması gerektiği, aboneliğin tesis edilebilmesi için yapılacak başvuruların İdarece yasal, idari ve teknik yönden inceleneceği ve ayrıca yeni abonelikler için gerekli bilgi ve belgelerin neler olduğu belirtilmiştir. Ancak VASKİ Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nde 2024 yılının Eylül ayı itibarıyla yapılan incelemelerde; başka bir aboneliğinden dolayı ödenmemiş ya da taksitlendirilmemiş borcu olan abonelerin yeni abonelik sözleşmesi yapmasına engel olacak herhangi bir düzenleme bulunmamakta idi. Nitekim 2024 yılı içerisinde başka bir aboneliğinden dolayı borcu bulunup ödenmediği veya söz konusu borcu taksitlendirilmediği halde bazı aboneler için yeni abonelikler tesis edildiği görülmüştür.

Ülkemizdeki diğer su ve kanalizasyon idareleri bağlamında konuyu ele aldığımızda; birçok su ve kanalizasyon idaresinin tarife yönetmeliklerinde; abonelik tesislerinde otokontrolü sağlamak ve tahsilat mekanizmasını hızlandırmak adına, başka bir abonelikten dolayı borcu olan abonelerin yeni bir abonelik sözleşmesi yapması için eski abonelikten kaynaklanan borçları ödeme şartı bulunmaktadır. Örneğin; Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği'nin “Abone olma koşulları ve uygulama esasları” başlıklı 33'üncü maddesinin sekizinci fıkrasında; “*Başka bir abonelikten dolayı borcu olan kişilerle bu borç ödenmeden veya taksite bağlanmadan yeni abonelik sözleşmesi yapılmaz. Aynı gerçek veya tüzel kişinin adına farklı aboneliklerin bulunması ve bu aboneliklerden herhangi birinin borcunun bulunması halinde borç bulunmayan diğer aboneliğin suyu kesilebilir.*” hükmü yer almaktadır. Bunun dışında Mardin Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler ve Abone Hizmetleri Yönetmeliği, Aydın Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği ve daha birçok su ve kanalizasyon idaresinin tarife yönetmeliklerinde buna benzer düzenlemeler bulunmaktadır.

İdare yetkilileri ile diğer su ve kanalizasyon idarelerinin uygulama örneklerinin paylaşılması neticesinde; VASKİ Genel Kurulunun 13.11.2024 tarihli ve 34 no.lu Kararı ile

VASKİ Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nde değişiklik yapılmış ve anılan Yönetmelik'in 37'nci maddesine; “(29) *Başka bir abonelikten dolayı borcu olan kişilerle bu borç ödenmeden veya taksite bağlanmadan yeni abonelik sözleşmesi yapılmaz.*” hükmü eklenmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan abonelikler incelendiğinde, Yönetmelik'te yapılan değişikliğe rağmen yeni abonelik başvurularında halen abonelerin başka bir aboneliğinden dolayı borcu bulunup bulunmadığına veya söz konusu borcu taksitlendirip taksitlendirilmediğine yönelik sorgulamaların yapılmadığı görülmüştür. Bu durum VASKİ Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nde yapılan ve yukarıda yer verilen değişikliğe uygun sistemsal çalışmaların yapılmamasından yani yeni abonelik tesislerinde eski abonelik borç durumu sorgulaması yapılmamasından kaynaklanmaktadır. Ancak söz konusu sistemsal değişikliğin yapılması durumunda, yeni abonelik sözleşmesi yapmak isteyen gerçek veya tüzel kişilerin eski abonelikten kalan borç durumu sorgulanacak ve eğer borcu varsa eski borç bakiyesinin kapatılması sağlanacaktır. Böylelikle İdarenin abonelik tesisi mekanizması bir sistematığe oturarak tahsil edilemeyen alacakların tahsili daha mümkün ve hızlı bir hale gelecektir.

Kamu İdaresi tarafından 18.04.2025 tarih ve 3 sayılı Genel Kurul kararınca abonelik ücretlerinin peşin alınmaya başlanıldığı, abone yapma ve devir alma, sayaç değişimi, mühürleme, yapı ruhsatı, yapı kullanma izni vb. işlemlerde vatandaş veya müteahhit firmanın VASKİ'ye olan tüm borcu tahsil edildikten sonra yeni işlem yapıldığı bildirilmiştir. Ancak İdare yetkilileri ile yapılan görüşmelerden, yeni abonelik başvurularında abonelerin başka bir aboneliğinden dolayı borcu bulunup bulunmadığına veya söz konusu borcu taksitlendirip taksitlendirilmediğine yönelik sorgulamaların halen yapılmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç olarak; aboneler tarafından yapılan yeni abonelik başvurularında, başka aboneliklerinden doğan borçlarının ödenip ödenmediğinin veya söz konusu borçların taksitlendirilip taksitlendirilmediğinin sorgulanması ve buna göre işlem tesis edilmesi için gerekli sistemsal değişikliklerin ivedi olarak yapılması önem arz etmektedir.

BULGU 16: Taşınmaz İcmal Cetvel ve Formlarının Hazırlanmaması

Taşınmaz kayıtlarının Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik hükümlerine uygun şekilde yapılmadığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 44'üncü maddesinde; kamu idarelerinin taşınmazlarının kaydına ilişkin usul ve esasların çıkarılacak yönetmelik ile belirleneceği belirtilmiştir.

2006/10970 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Kamu İdarelerine Ait Taşınmazların Kaydına İlişkin Yönetmelik çıkarılmıştır. Yönetmelik'in "Kayıt ve kontrol işlemleri" başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasında; taşınmaz kayıt ve kontrol işlemlerinin, kamu idarelerine ait taşınmazların mevcutlarla birlikte içinde bulunulan yılda çeşitli yollarla edinilenlerin ve elden çıkarılanların miktar ve değer olarak takip edilmesi amacıyla kayıt altına alınması olduğu ve kayıtların belgeye dayanmasının esas olduğu belirtilmiştir.

Aynı Yönetmelik'in "Kayıt Şekli" başlıklı 7'nci maddesine göre, taşınmazların; söz konusu Yönetmelik eklerinde gösterilen Tapuda Kayıtlı Olan Taşınmazlar Formunda, Tapuda Kayıtlı Olmayan Taşınmazlar Formunda, Orta Malları Formunda, Genel Hizmet Alanları Formunda, Sınırlı Aynî Haklar ile Kişisel Haklar ve Tahsis Formunda yer alan bilgileri içerecek şekilde bilgisayarda veya deftere yazılarak kaydının tutulması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Aynı maddede ayrıca, taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleriyle görevli birimlerce hazırlanan bu formların taşınmaz icmal cetvelleri hazırlanmak üzere mali hizmetler birimine gönderilmesi; mali hizmetler birimince bu formların konsolide edilerek Yönetmelik ekinde (Ek 7) bulunan örneğe uygun şekilde taşınmaz icmal cetvelleri oluşturulması; icmal cetvellerinde, kayıt planında belirtilen unsurların her biri için bir satır ayrılması ve bu taşınmazlara ilişkin adet, yüz ölçüm ve değer toplamalarının belirtilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü taşınmaz kayıtları üzerinde yapılan incelemeler ve yetkililerden alınan bilgilere göre; İdareye ait taşınmaz varlıklar için henüz mevzuat hükümlerine uygun icmal cetvellerinin hazırlanmadığı ve taşınmazların Yönetmelik'te sayılan formlar üzerinden takip edilmediği anlaşılmıştır. Yönetmelik'e göre taşınmaz formları, taşınmaz kayıt ve kontrol işlemleri ilgili birim tarafından, icmal cetvelleri ise mali hizmetler birimi tarafından hazırlanmaktadır. Mali hizmetler birimi aynı zamanda mali tabloların da hazırlandığı ve kontrol edildiği birimdir. Bu nedenle taşınmaz icmal cetvellerinin hazırlanmış olması, taşınmazların gerçek değeri ile mali tablolara yansıyan değeri arasında oluşabilecek uyumsuzlukların da fark edilip düzeltilmesini sağlayacak kontrol mekanizması kurulmasına yardımcı olacaktır. Dolayısıyla VASKİ Genel Müdürlüğünce icmal cetvellerinin çıkarılmaması, Yönetmelik hükümlerine aykırı bir uygulama olduğu gibi aynı zamanda

taşınmaz varlıkların gerçekte olan değerleri ile mali tablolara yansıyan değerleri arasında uyumsuzluğa sebep olan bir kontrol zafiyetine yol açabilecek bir eksikliklerdir.

Kamu İdaresi tarafından bundan sonraki süreçte Yönetmelik hükümlerine göre hareket edileceği ve gerekli hassasiyetin titizlikle gösterileceği bildirilmiştir.

Sonuç olarak; İdarenin mülkiyetindeki taşınmazların kayıtlarının anılan Yönetmelik hükümlerine uygun bir şekilde yapılması gerekmektedir.

BULGU 17: Güvence Bedellerinin Güncellenmesinden Doğan Farkların Bütçe Gideri Olarak Kaydedilmesi

Abonelik sözleşmesinin feshi veya sona ermesi durumunda, abonelerden nakden tahsil edilen güvence bedellerin iadesinde, güncelleştirmeden doğan farkların bütçe gideri olarak kaydedildiği görülmüştür.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 257'nci maddesinde; 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının mevzuatları gereği belirli olmayan bir vade ile, vadesiz ve/veya bir yıldan kısa vade ile nakden veya mahsuben tahsil edilen depozito ve teminatların izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının işleyişine ilişkin 259'uncu maddesinde ise depozito ve teminat olarak tahsil edilen tutarların, bütçe hesapları ile ilişkilendirilmeksizin, 100 Kasa Hesabı, 102 Banka Hesabı veya ilgili diğer hesaplara borç, bu hesaba alacak kaydedileceği ifade edilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü Uygulama ve Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abonelik teminatı" başlıklı 28'inci maddesinin dördüncü fıkrasında; "*İdare, abonelik sözleşmesinin feshi veya sona ermesi durumunda, aboneden nakden tahsil edilen güvence bedelini, tüm borçların ödenmiş olması kaydıyla; abonelik tesis edildiğinde alınan güvence bedeli karşılığı m³'ün aboneliğin sona erdiği tarihteki su ve atık su tarifesindeki birim fiyatla çarpılması suretiyle hesaplayarak aboneye iade eder.*" denilmektedir. Mevzuat hükmüne göre; aboneliğin sona ermesi durumunda, abonelik tesis edildiğinde alınan güvence bedellerinin aboneliğin sona erdiği tarihteki tarife göre güncellenerek iade edileceği anlaşılmaktadır.

Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin "Bütçe uygulama sonuçları tablosu ilkeleri" başlıklı 7'nci maddesinde; kamu idarelerinin bütçe gelir ve bütçe gider hesaplarının, yılı bütçe düzenlemesi ve diğer mevzuatla bütçe geliri ve bütçe gideri olarak tanımlanan işlemlerinin kaydına mahsus olduğu belirtilmiştir.

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 392'nci maddesinde; 830 Bütçe Giderleri Hesabının, bütçe kanunları ve diğer kanunların verdiği yetkiye dayanılarak nakden veya mahsuben yapılan bütçe giderlerinin izlenmesi için kullanılacağı belirtilmiştir. Aynı Yönetmelik'in 630 Giderler Hesabının niteliğinin anlatıldığı 372'nci maddesinde ise; bu hesabın, bütçe ile ilgili olsun veya olmasın Devlet Muhasebesi Standartları Kurulu tarafından belirlenen uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine göre tahakkuk ettirilen her türlü giderin izlenmesi için kullanılacağı ifade edilmiştir.

VASKİ Genel Müdürlüğü 2024 yılı mali işlemlerinin incelenmesinde; abonelerden, aboneliğin tesis edildiği tarih itibarıyla VASKİ Genel Kurulu tarafından abone gruplarına göre belirlenmiş güvence bedellerinin tahsil edildiği, tahsil edilen güvence bedellerinin mevzuata uygun olarak 800 Bütçe Gelirleri Hesabı ile ilişkilendirilmeksizin, 102 Banka Hesabına borç, 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına alacak kaydedildiği (Örneğin; 5684 ve 5967 no.lu yevmiyeler), aboneliğin sona ermesi durumunda ise güvence bedeli karşılığı m³'ün, aboneliğin sona erdiği tarihteki su ve atık su tarifesindeki birim fiyatla çarpılması suretiyle yani güncellenerek iade edildiği görülmüştür. Güvence bedellerinin güncellenerek iade edilmesine ilişkin muhasebe kayıtlarında; aboneliğin tesis edildiği tarihte abonelerden belirli bir m³ karşılığı alınan güvence bedellerinin 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabına borç, güvence bedellerinin güncelleştirilmesinden doğan farkların 630 Giderler Hesabına borç, 103 Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabına ise alacak kaydedildiği; ancak güvence bedellerinin güncelleştirilmesinden doğan farkların aynı zamanda 830 Bütçe Giderleri Hesabına da (Örneğin; 113, 1206, 2496 ve 3539 no.lu yevmiyeler) kaydedildiği tespit edilmiştir. Ancak yukarıda verilen mevzuat hükümlerinden anlaşılabacağı üzere; güvence bedellerinin güncelleştirilmesinden doğan farklar İdare açısından bütçe gideri olmayıp faaliyet gideri niteliğindedir. Çünkü kamu idarelerinin bütçe gider hesapları, yılı bütçe düzenlemesi ve diğer mevzuatla bütçe gideri olarak tanımlanan işlemlerinin kaydına mahsustur. Nitekim Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 330 Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabının işleyişine ilişkin 259'uncu maddesinde; depozito ve teminat olarak tahsil edilen tutarların güncelleştirilmesinden doğan farkların 830 Bütçe Giderleri Hesabına kaydedileceğine ilişkin bir hüküm bulunmaktadır. Buradan da anlaşılabacağı üzere Yönetmelik'in, güvence bedellerinin güncellenmesinden kaynaklanan farkların sadece faaliyet giderleri ile ilişkilendirilmesini öngördüğü anlaşılmaktadır.

Kamu İdaresi tarafından bulgu konusu hususa iştirak edilmiş olup 2025 yılı itibarıyla güvence bedellerinin güncelleştirilmesinden doğan farkların sadece faaliyet gideri olarak kaydedileceği ve 830 Bütçe Giderleri Hesabının kullanılmayacağı bildirilmiştir.

Sonuç olarak; güvence bedellerinin, aboneliğin sona erdiği tarihteki su ve atık su tarifesindeki birim fiyatlarla güncellenmesi neticesinde ortaya çıkan farkların bütçe gideri olarak kaydedilmesi, 2024 yılı mali tablolarında 830 Bütçe Giderleri Hesabının 2.458.097,46 TL fazla gözükmeye yol açmıştır.

BULGU 18: İdarenin Talebiyle Şirket Üzerinden Yapılan Personel Alımlarının Türkiye İş Kurumuna Bildirilmemesi

2024 yılında VASKİ Genel Müdürlüğünün talebiyle Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ tarafından yapılan işçi alımlarında, işe alım ilanlarının Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) İl Müdürlüğüne bildirilmediği görülmüştür.

VASKİ Genel Müdürlüğü, Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'nin %100 oranındaki hissesine sahiptir. 375 sayılı KHK'nın Ek 20'nci maddesi uyarınca VASKİ Genel Müdürlüğü personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini, doğrudan hizmet alımı suretiyle Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'ye gördürmektedir.

375 sayılı KHK'nın Ek 20'nci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak hazırlanan ve 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesinin birinci fıkrasında; idarelerin, şirket personeli de dahil yıllık toplam personel giderlerinin, idarenin gerçekleşen en son yıl bütçe gelirleri toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298'inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın yüzde kırkını aşamayacağı, bu oranın büyükşehir belediyelerinde yüzde otuz olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise; birinci fıkradaki oranın altında kalan idarelerin şirketlerinin; bu oranın aşılması kaydıyla, işten ayrılanların yerine ve iş artışının zorunlu olduğu durumlarda idarenin talebi üzerine yeni işçi alımı yapabileceği hüküm altına alınmıştır.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrasında; il özel

idarelerinin, belediyelerin ve bunların kurdukları veya üye oldukları mahallî idare birlikleri ile bağlı kuruluşlarının Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre kurdukları şirketler ile kooperatifler için bu Yönetmelik hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir. Ancak bu kapsamdaki işçi alım ilanlarının İŞKUR'a bildirilmesinin zorunlu olduğu, bu ilanların İŞKUR'un internet sitesinde ve ilgili kamu kurum ve kuruluşunca uygun görülen iletişim araçları ile kamuoyuna duyurulacağı ve işçi alımının adil ve şeffaf bir şekilde yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak zorunda olduğu hüküm altına alınmıştır. Bu doğrultuda VASKİ Genel Müdürlüğünün %100 hissesine sahip olduğu Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'nin işçi alımlarının İŞKUR'a bildirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Nitekim İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü) tarafından yayımlanan 28.04.2018 tarihli ve 9483 sayılı ve "Mahalli İdare Şirketlerine Yeni İşçi Alımı" başlıklı Genelge'de de, yukarıda yer alan Yönetmelik hükümlerine benzer olarak belediye ve bağlı kuruluşları şirketlerinin yeni işçi alımlarında, alım ilanlarını duyuru amacıyla İŞKUR İl Müdürlüğüne göndermesi gerektiği ifade edilmiştir.

Konuyla ilgili olarak yapılan incelemelerde; VASKİ Genel Müdürlüğünün talebiyle Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ tarafından 2024 yılında 162 yeni işçi alımının yapıldığı; ancak buna ilişkin alım ilanlarının İŞKUR'a gönderilmediği tespit edilmiştir. Şirkete alınan yeni işçiler İdarenin talebiyle ihtiyaca göre şifahen belirlenip istihdam edilmekte olup bu uygulama Şirkete yapılacak işçi alımlarında liyakatın, objektifliğin ve şeffaflığın ortadan kalkmasına ve işçi istihdamında rekabetin sağlanamamasına neden olmaktadır. Ayrıca İŞKUR üzerinden ilanı yapılmadan gerçekleştirilen işçi istihdamı, istihdam edilmek için gerekli şartları sağlayan pek çok kişinin söz konusu alım için başvuru yapamamasına neden olmaktadır.

Kamu İdaresi tarafından Van Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ'nin konu hakkında bilgilendirildiği ve yasal mevzuata uyulması konusunda gerekli hassasiyetin gösterileceği bildirilmiştir.

Bu itibarla, VASKİ Genel Müdürlüğünün talebiyle Şirket tarafından yapılacak yeni işçi alımlarının mezkûr mevzuat hükmü ve yukarıda anılan Genelge uyarınca, İŞKUR ve diğer iletişim araçlarıyla duyurularak gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

BULGU 19: Sosyal Denge Sözleşmesine Mevzuatında Belirtilenin Dışındaki Konularla İlgili Hükümlerin Konulması

VASKİ Genel Müdürlüğü ile Tüm Belediye ve Yerel Yönetim Hizmetleri Emekçileri Sendikası (TÜM BEL-SEN) arasında akdedilen ve 05.04.2024 tarihinden itibaren geçerli olan Toplu İş Sözleşmesinde mevzuatında yer almayan ve sözleşmenin konusu olmayan çeşitli konularda düzenlemeler yapıldığı tespit edilmiştir.

375 sayılı KHK'nın Ek 15'inci maddesinde; belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebileceği, ödenebilecek aylık tutarın 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'na göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçemeyeceği ve anılan Kanun'da öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenebileceği hüküm altına alınmıştır.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 32'nci maddesinde; 375 sayılı KHK'nın Ek 15'inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince karar verileceği, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminat tutarının ise ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendika ile belediye başkanı arasında imzalanan sözleşme ile belirleneceği hüküm altına alınmıştır. Madde metninden açıkça anlaşılacağı üzere belediye başkanı ile sendika temsilcisi sadece ödenecek olan sosyal denge tazminat tutarını kanuni sınırlar içinde tespit etmek üzere yetkilendirilmiştir. Aynı maddede ayrıca mahalli idarelerle imzalanan sözleşmenin Kanun'un uygulanması bakımından toplu sözleşme sayılamayacağı da açıkça belirtilmiştir.

4688 sayılı Kanun uyarınca imzalanan Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşmenin Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme başlıklı dördüncü bölümünün "Sosyal denge tazminatı" başlıklı 1'inci maddesinde ise;

"Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine, 4688 sayılı Kanunun 32 nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı, en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120'sidir. Sosyal denge tazminatının verilmesi yönünde yapılabilecek sözleşmelerde, tavan tutarı aşmamak kaydıyla çeşitli adlar altında yapılan ödemeler dâhil ödenebilecek tazminatın aylık tutarı, görev yapılan birim ve iş hacmi, görevin

önem ve güçlüğü, görev yerinin özelliği, çalışma süresi, kadro veya görev unvanı ile derecesi gibi kriterlere göre farklı olarak belirlenebilir.” denilmektedir.

Yukarıda belirtilen düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, sosyal denge sözleşmesinde sadece tavan tutarı aşmamak kaydıyla ödenebilecek tazminatın aylık tutarı düzenlenebilmektedir. Sosyal denge sözleşmelerine, sözleşmenin adı farklı olsa dahi, farklı ödemelere ve hususlara ilişkin hükümler konulması mevzuata açıkça aykırı olmaktadır.

Yapılan incelemelerde; İdare ile TÜM BEL-SEN arasında akdedilen Toplu İş Sözleşmesinin incelenmesi neticesinde; mevzuatında yer almayan ve sözleşmenin konusu olmayan çeşitli konularda düzenlemeler yapıldığı görülmüştür.

Öncelikle taraflar arasında akdedilen Sözleşmenin kapak başlığında, imzalanan metnin Toplu İş Sözleşmesi olduğu belirtilmiştir. Toplu sözleşme, kamu görevlilerinin geneline ve hizmet kollarına yönelik mali ve sosyal haklarını belirlemek üzere yürütülen toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda mutabık kalınması durumunda taraflarca imzalanan sözleşmeyi ifade ettiğinden, imzalanan metin toplu sözleşme değil, sosyal denge tazminatı sözleşmesidir. Nitekim söz konusu durum 4688 sayılı Kanunun 32’nci maddesinde de açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle VASKİ Genel Müdürlüğü ile ilgili Sendika arasında imzalanan Sözleşmenin adı “Toplu İş Sözleşmesi” değil, “Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi” olmalıdır.

Bunun dışında söz konusu Sözleşmenin “Kreş (Çocuk Bakım Evi)” başlıklı 14’üncü maddesinde; işverenin en az 50 çalışanının olduğu hizmet birimlerinde çalışanların çocuklarının yararlanmasına yönelik kreş veya anaokulu açacağı ve çalışanların çocuklarının buralardan ücretsiz yararlanacağı belirtilmiştir. Yine aynı Sözleşmenin “Sosyal Çalışmalardan Yararlanma” başlıklı 15’inci maddesinde; Belediyenin mülkiyeti ve kendi varlıkları üzerinde kurulu olup, belediye ya da özel kurumlarca işletilen lojman, kamp, kreş, etüt, spor, kültür ve benzeri tesislerden çalışanların eş ve çocuklarının ücretsiz yararlanacağı ve yine aynı maddede, VASKİ Genel Müdürlüğü çalışanların talebi halinde hastalanma, cenaze, düğün, taşınma gibi ihtiyaçlarında kurumun araçlarından ücretsiz yararlandırılacağı hükmüne yer verilmiştir. Ancak Sözleşmede yer alan söz konusu düzenlemeler sosyal denge tazminatının uygulanmasına ilişkin olmayıp 4688 sayılı Kanun’un 32’nci maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Söz konusu Sözleşmeye ek olarak yapılan Toplu İş Sözleşmesi Ek Protokolünün “Diğer Haklar ve Ücretli İzinler” başlıklı 1’inci maddesinde ise;

“ ...

b) Doğum yapan kadın çalışana resmi analık izni haricinde sekiz (8) hafta ücretli izin verilir. Bu izin, resmi analık izni bitim tarihinden itibaren ara verilmeden kesintisiz kullandırılır. Kadına talebi halinde; 13.04.2016 tarih ve 29683 sayılı resmî gazetede yayınlanan Kamu Personeli Genel Tebliğinin Doğum Sebebiyle Verilecek izinler maddesinin c bendinde belirtilen Yarım Gün izin hakkı tüm analık izinlerinin bitiminden itibaren kullandırılır. Bu maddeden, sözleşmenin imzalandığı tarihte analık izninde olan kadın çalışanlar da faydalanır.

...

d) 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nde kadın çalışanlar idari izinli sayılırlar.

e) 10-16 Mayıs Engelliler Haftasının ilk günü ve 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde engelli çalışanlar idari izinlidir.

...

g) Yüksek öğrenim (ön lisans, lisans, lisansüstü) gören çalışanlara izin konusunda kolaylık sağlanır, sınav günlerinde sınava gireceğini belgelemek şartıyla il içinde bir (1) gün, sınav yerinin il dışında olması durumunda iki (2) gün idari izin verilir.

h) Çalışanların kullandıkları yıllık izinleri düzenleyen 657 Sayılı Kanun'un 102. Maddesinde "Devlet memurlarının yıllık izin süresi, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (on yıl dâhil) olanlar için 20 gün, hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gündür. Denilmektedir. Çalışanların kullandıkları yıllık izin günlerine denk gelem hafta sonu tatil günleri ile ulusal ve dini bayramlar yıllık izin sürelerine dahil edilmeyecektir.

i) Çalışanlara, yıllık iznini kullanırken yılda bir defaya mahsus yurt içi izinlerde 2 gün, yurt dışı izinlerde 4 gün yol izni verilir.

j) Çalışana; amca, hala, dayı, teyze, dede, babaanne, anneanne ve yeğeninin vefatı halinde il içinde 2 gün, il dışında 4 gün ölüm izni verilir.

...

n) 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma Gününde kadınlar 1 (bir) gün izinli sayılırlar."

denilmektedir.

Yapılan Protokol ile doğum yapan kadın çalışana resmi analık izni haricinde sekiz hafta ücretli izin verileceği belirtilmiştir. Ancak 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun “ Mazeret izni” başlıklı 104’üncü maddesi uyarınca, kadın memura; doğumdan önce sekiz, doğumdan sonra sekiz hafta olmak üzere toplam onaltı hafta süreyle analık izni verilmektedir. Dolayısıyla yapılan Sözleşmeyle kanunen onaltı hafta olan analık iznine ilave olarak sekiz hafta daha ücretli izin verilmesi yasal dayanaktan yoksun olduğu gibi sosyal denge tazminatı sözleşmesine de konu edilemeyecek niteliktedir.

Bunun dışında Protokolde 8 Mart Dünya Kadınlar günü, 10-16 Mayıs Dünya Engelliler Haftasının ilk günü ve 3 Aralık Dünya Engelliler günü ve 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele ve Dayanışma gününde ilgili personelin izinli sayılacağı hükmü yer almaktadır. Ancak 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun’a göre; Ulusal Bayram olan 29 Ekim günü (28 Ekim günü saat 13.00’ten itibaren başlar ve 29 Ekim günü devam eder.), resmi ve dini bayram günleri ile yılbaşı günü, 1 Mayıs günü ve 15 Temmuz gününün genel tatil günleri olduğu belirtilmiş olup yukarıda yer verilen Sözleşmede belirtilen günlerde izinli olunacağı dair gerek 2429 sayılı Kanun’da gerekse diğer mevzuatta bir hüküm bulunmamaktadır.

Protokolde ayrıca yükseköğretim (ön lisans, lisans, lisansüstü) gören, yurt içi ve yurt dışı izni kullanan ve yakını vefat eden personele belirli sürelerle izin verileceği ve yıllık izin sürelerine denk gelen haftasonu tatil günlerinin yıllık izin sürelerine dahil edilemeyeceği ifade edilmiştir. 657 sayılı Kanun’un 104’üncü maddesinde; hangi hallerde ve sürelerde mazeret izninin kullanılacağı ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Ancak yükseköğretim gören personele sınav günlerinde izin verileceğine ve de izin kullanan personele yol izni verileceğine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla beraber yine Protokol ile çalışanlara yakınlarının vefatı halinde il içinde 2 gün, il dışında 4 gün ölüm izni verileceği belirtilmiştir. Ancak 657 sayılı Kanun’un 104’üncü maddesinde; memurun kendisinin veya eşinin ana, baba ve kardeşinin ölümü hâllerinde isteği üzerine yedi gün izin verileceği zaten düzenlenmişken Kanun ile verilen izne ilave olarak ölüm izni verilmesi mümkün görünmemektedir. Öte yandan 657 sayılı Kanun’un “Yıllık izin” başlıklı 102’nci maddesinde; devlet memurlarının yıllık izin süresinin, hizmeti 1 yıldan on yıla kadar (On yıl dahil) olanlar için yirmi gün, hizmeti on yıldan fazla olanlar için 30 gün olduğu belirtilmiştir. Bu nedenle memurun yıllık izin gün sayısına, izin süresi içinde kalan hafta sonu tatil günleri de dahil edildiğinden yapılan Protokolle yıllık izin sürelerine denk gelen haftasonu tatil günlerinin yıllık izin sürelerine dahil edilemeyeceği yönünde hüküm konulması 657 sayılı Kanun’a açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Bunun dışında Sözleşmeye ek olarak yapılan Protokolün “İyileştirme Zammı” başlıklı 3’üncü maddesinde; “*Yemek ve kumanya bedeli olarak tüm çalışanlara 01.09.2024 tarihinden itibaren fiili çalışmaya günlük 200. TL (ikiyüz) verilir. (01.01.2025 tarihinden itibaren memur maaşlarına 6 ayda bir gelen zam oranı ve enflasyon farkı kadar arttırılır.)*” denilmektedir.

Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği’nin geçici 2’nci maddesinde; “25/8/2021 tarihli ve 31579 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Görevlilerinin Geneline ve Hizmet Kollarına Yönelik Mali ve Sosyal Haklara İlişkin 2022 ve 2023 Yıllarını Kapsayan 6. Dönem Toplu Sözleşme’nin Üçüncü Kısımının Dördüncü Bölümünde yer alan Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme’nin “İtfaiye ve zabıta personeline yiyecek yardımı” başlıklı 12 nci maddesinde ve “Yerel yönetimlerde çalışan kamu görevlilerine yemek yardımı” başlıklı 16 ncı maddesinde belirtilen kumanya yardımı; bu Yönetmeliğin uygulanamayacağı durumlarda ve 2022 ve 2023 yılları ile sınırlı olarak, günlük 100 gösterge rakamını geçmemek üzere belirlenen gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda ödeme yapılması şeklinde uygulanabilir. Bu şekilde yapılan ödeme aylık 2100 gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçemez.” hükmü yer almaktadır. 2024 ve 2025 Yıllarını Kapsayan 7. Dönem Toplu Sözleşmenin Yerel Yönetim Hizmet Koluna İlişkin Toplu Sözleşme bölümünün “Yiyecek yardımı” başlıklı 19’uncu maddesinde de; Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği’nin geçici 2’nci maddesi hükmünün ilgili esaslar çerçevesinde aynı şekilde uygulanmaya devam edileceği belirtilmiştir. Nitekim söz konusu hüküm uyarınca VASKİ Genel Müdürlüğünde istihdam edilen personele de, İdare bünyesinde yemek servisi hizmeti verilmediği için, 2024 yılında günlük 100 gösterge rakamı üzerinden fiili çalışmaya bağlı olarak nakdi kumanya yardımı ödenmektedir. Ancak yapılan Protokolle Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği ile 7. Dönem Toplu Sözleşme uyarınca ödenen kumanya yardımına ilave olarak fiili çalışmaya bağlı günlük 200,00 TL daha verilmesi sağlanmıştır. Yukarıda ifade edildiği üzere; 7. Dönem Toplu Sözleşme uyarınca, 4688 sayılı Kanunun 32’nci maddesinde yer alan usul ve esaslar çerçevesinde ödenebilecek sosyal denge tazminatı aylık tavan tutarı, en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) %120’sidir. VASKİ Genel Müdürlüğü personeli de söz konusu hüküm uyarınca anılan Sözleşme kapsamında üst sınır olan %120 oranında sosyal denge tazminatı almaktadır. Buna ilaveten yemek ve kumanya bedeli olarak sağlanan mali hak, sosyal denge tazminatına yasal olarak getirilen sınırın aşılmasına neden olduğu gibi sosyal denge tazminatı sözleşmesinin konusuna da girmemektedir.

Yukarıda yer verilen Toplu İş Sözleşmesi maddeleri incelendiğinde, ilgili hükümlerin sosyal denge tazminatı ödenmesiyle ilgili olmadığı görülmektedir. Sosyal denge sözleşmesi yeni bir sendikal hakkın kullanımını içermediği ve hukuk sistemimizde toplu iş sözleşmesi ya da toplu sözleşme statüsünde olmadığı için, dönemler itibarıyla akdedilen toplu sözleşmeler ile çizilen sınırın dışında bir düzenlemenin sözleşmede yer alması hukuki açıdan mümkün değildir. Bu nedenle, sadece sosyal denge tazminatının düzenlenme metni olması gereken sosyal denge sözleşmesinde, sosyal yardımların veya çeşitli faaliyetlerin de düzenlenmesi; mali yükümlülük içerip içermediğine bakılmaksızın Anayasa, personel kanunları ve toplu sözleşmelere aykırıdır.

Kamu İdaresi tarafından sözleşme konusu olmayan düzenlemelere İdare olarak uyulmadığı ve ek protokolle verilen nakdi yemek yardımının da artık verilmediği bildirilmiştir.

Bu itibarla, İdare ile yetkili sendika arasında imzalanacak sözleşmelerin mevzuatta belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapılması ve sosyal denge tazminatı sözleşmelerine sosyal denge tazminatının tutarının belirlenmesi ve uygulanmasına ilişkin hükümler dışında herhangi bir hüküm konulmaması gerekmektedir.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER

EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Yapılan incelemelerde İdarede görev alan kadrolu 62 işçiden; 17'sinin 100 ile 200 gün arasında, 14'ünün 201 ile 300 gün arasında, 16'sının 301 ile 400 gün arasında ve 3'ünün de 400 günden fazla kullanmadığı birikmiş izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 4: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması	2023	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğünün 2024 yılı teşkilat şeması ve personel yapısı incelendiğinde; İdarenin ilgili Yönetmelik gereğince norm kadro cetvellerini oluşturduğu fakat faaliyeti olan daire başkanlıkları yanında hiçbir faaliyeti olmayan 5 daire başkanlığı kadrosu ihdas ettiği ve bu kadrolara personel atandığı görülmüştür. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 5: Faaliyeti Olmayan Daire Başkanlığı Kadrolarına Atama Yapılması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğü mali tabloları üzerinde yapılan incelemelerde; Bakanlığa aktarılması gereken ve 362.02.01.01.00 no.lu hesapta kayıtlı olan toplam 16.457.554,13 TL tutarındaki çevre katkı payının 2024 yılı itibarıyla anılan Bakanlığa gönderilmediği tespit edilmiştir. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 2: Çevre Katkı Paylarının Bakanlığına Aktarılmaması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	Konuyla ilgili olarak VASKİ Genel Müdürlüğü mali kayıtları üzerinde yapılan incelemelerde; 79.840.620,18 TL'si ÇTV, 5.368.353,30 TL'si ise gecikme zammı olmak üzere toplam 85.208.973,48 TL'lik tutarın ilgili belediyelere aktarılmadığı tespit edilmiştir. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 1: Çevre Temizlik Vergisi ile Gecikme Zamlarının İlgili Belediyelere Aktarılmaması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının Alınmasında Eksikliklerin Bulunması	2023	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğünce su ve kanalizasyon tesislerine yönelik yeni hat veya tadilat gibi harcamalarda bulunulmasına karşın bu tesislerin harcamalarına katılma paylarının yeni imalat ve yenileme çalışmasından istifade eden mülk sahiplerinden alınmadığı, sadece inşaat/şantiye aboneliği esnasında inşaat/şantiye abonelerinden alındığı görülmüştür. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 6: Su ve Kanalizasyon Harcamalarına Katılma Paylarının

			Alınmasında Eksikliklerin Bulunması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
Bütün Riskler Sigortasında Bazı Risk Kalemlerinde Muafiyet Oranlarının Yüksek Belirlenmesi	2023	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğü tarafından 2024 yılında ihale edilen ve sözleşmeye bağlanan yapım işlerine ilişkin sigorta poliçelerinin incelenmesi neticesinde; yükleniciler tarafından yaptırılan inşaat sigortası poliçelerinde, bazı risk unsurlarına mevzuatta belirtilen %2 sınırından daha fazla muafiyet uygulandığı tespit edilmiştir. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 3: Bütün Riskler Sigorta Poliçelerinde Muafiyet Oranlarının Hatalı Uygulanması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması	2023	Yerine Getirilmedi	6360 sayılı Kanun ile mahalleye dönüşen bazı belde ve köylere il merkezine uygulanan tarifelerin 2024 yılında da uygulandığı görülmüştür. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 8: Mahalleye Dönüşen Bazı Belde ve Köylerde İl Merkezlerine Uygulanan Su Tarifelerinin Uygulanması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.
İçmesuyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebep ile Gelir Kaybı Yaşanması	2023	Yerine Getirilmedi	VASKİ Genel Müdürlüğünce 2024 yılında Su Yönetimi Genel Müdürlüğüne bildirilen Standart Su Dengesi Tablosu incelendiğinde; su kayıplarının 2024 yılında 30.378.564 m3 ve su kayıp oranının ise %36,44 seviyelerinde olduğu görülmektedir. Bu oran mevzuatın belirlediği oranın çok üzerindedir. Açıklanan nedenle Raporun "Diğer Bulgular" bölümünde "BULGU 7: İçme Suyu İletim ve Dağıtım Sistemlerindeki Kayıp ve Kaçakların Azaltılmasına İlişkin Çalışmaların Yeterli Olmaması ve Bu Sebep ile Gelir Kaybı Yaşanması" başlığında bulgu konusu yapılmıştır.